

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2015. május XXVI. évf. 5. szám – 390 Ft

SZENT BORBÁLA GYERMEKEI

977086569300615005

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2015. JÚNIUS 12-ÉN
JELENIK MEG.**

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

HADERŐ

A papírtól a pisztolyig	4
Klaviatúra-kalózkodók (3.)	8

NAGYVILÁG

Radar	12
Missziós hírek	14
A jövő hadserege	16

SEREGSZEMLE

Áprilisban történt	20
Szövetségben a (tűz)erő	24
Szent Borbála gyermekei	28
Új alárendeltségben	32
A katonás rendőr	36

HADITECHNIKA

Fegyvermustra	40
---------------	----

HÁTORSZÁG

Berlin, végállomás	44
Véres végjáték	48
Mindig frontvonalban	52
Amit látnod kell!	56
Egy piszkos ügy	58
Közérdekű	62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXVI. évfolyam 2015.
5. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Főszerkesztő-helyettes:

FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Lapszerkesztők:

SINKA ISTVÁN, TRAUTMANN BALÁZS

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNFI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Kálmánfi Gábor

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószövetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailben: hirlap-
előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

44 A második világháború európai
harcai 70 évvel ezelőtt fejeződtek
be. Az utolsó nagy csata
helyszíne Berlin volt.

A PAPIRTÓL A PISZTÓ

FEBRUÁRTÓL – CSAKNEM EGY ÉVTIZED KIHAGYÁS UTÁN – ÚJFENT ÖNÁLLÓAN MŰKÖDIK A HONVÉDELMI MINISZTERIUM BESZERZÉSI HIVATALA. A TÁRCA A BESZERZÉSEK GYORSABBÁ, EGYSZERŰBBÉ TÉTELÉT, A FOLYAMATOK GÖRDÜLÉKENYEBBÉ VÁLÁSÁT REMÉLI A SZERVEZETI ÁTALAKÍTÁSTÓL. DR. TOMKA BARNABÁS FŐIGAZGATÓVAL BESZÉLGETTÜNK.

Ismét önálló szervezet feladata a beszerzés a honvédség részére. Miért éppen most, és miért éppen ebben a formában „reaktíválódott” a HM Beszerzési Hivatal?

– Az utolsó önálló jogelőd szervezet 2006 végén szűnt meg, utána pedig igazgatósági szinten foglalkoztak a beszerzéssel: február előtt a Védelemgazdasági Hivatalban működött a szervezet, előtte pedig a Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatalban, azt megelőzően a Fejlesztési és Logisztikai Ügynökségnél. A mostani létrehozatal mögött én alapvetően két megha-

tározó érvet látok. Az első, hogy a honvédelmi tárca felső vezetése irányítási szempontból közvetlenebb kapcsolatot szeretne fenntartani a területtel és a területért felelős vezetőkkel, ennek megfelelően a hivatal a honvédelmi miniszter alapításával, a közigazgatási államtitkár közvetlen irányítása alatt működik. A második szempont pedig a beszerzések jobb átláthatósága, a közvetlenség, az információközelség megteremtése, hiszen egy alapvetően civil tevékenységről beszélünk. Inentől kezdve rövidül a szolgálati út, és nem torzulnak az információk sem.

– **Miért, eddig torzultak?**

– A korábbi években a honvédségi beszerzések terén a beszerzési eljárások elhúzódása jelentette a legnagyobb problémát: egyszerűen túl hosszú volt a folyamat. Onnantól, hogy megjelent egy igény, egy-másfél év is eltelhetett addig, amíg a szóban forgó terméket leszállították az adott katonai szervezetnek. Ezt nem egyszer a katonák is sérelmezték, jogosan. Mostantól viszont a beszerzést illetően közvetlen a feladatszabás, és mi is közvetlenül kérhetünk döntéseket, illetve iránymutatást a

A gépjármű-beszerzési program keretében továbbra is él a Rábával kötött szerződés.

A már rendszeresített eszközök pótlása szintén a hivatal feladata.

minisztérium felső vezetőitől. A döntéshozatal – és az ezzel járó felelősség – most egy kézben összpontosul. Ez az időgazdálkodás szempontjából is ideális helyzetet jelent. Ugyanakkor a szerve-

zeti változások természetesen nem érintik a beszerzések szakmai, műszaki előkészítését, hiszen nem változnak azok az alakulatok és szervezetek, amelyek részére a beszerzést végezzük.

– Tehát továbbra is az alakulatok határozzák meg, mire van szükségük...

– Az egyes feladatokat külön kell választani. A beszerzési eljárás jogi szempontból akkor kezdődik, amikor elküldenek egy ajánlatkérést a gazdasági szereplőknek, illetve megjelenik az ajánlati felhívás. A megjelenés előkészítésével is mi foglalkozunk, viszont a hadműveleti és műszaki követelményeket egy sokkal összetettebb folyamat során fogalmazzák meg. Ezeket természetesen az igénytámasztó szervezetek, alakulatok végzik el. Egy ajánlati felhívás megjelenését a Közbeszerzési Értesítőben, adott esetben akár két-három év előkészület előzheti meg. Ennek formáján, mikéntjén a mi önállóvá válásunk semmit sem változtatott.

– Mire terjed ki a hatáskörük, az illetékességük a beszerzések terén a honvédséget és a tárcát illetően?

– Röviden: mindenre. Ez a hivatal a Honvédelmi Minisztérium központi beszerző szervezete, így nekünk van teljes körű jogosítványunk beszerzésre, az irodai papírtól egészen a haditechnikai eszközökig. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat a kivétel ez alól, hiszen ők saját hatáskörben bonyolítják a beszerzéseiket. Ezen kívül léteznek más szervezetek is, amelyek bizonyos kör-

LYIG

NÉVJEGY

Dr. Tomka Barnabás

A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen szerzett jogi diplomát, majd a Budapesti Corvinus Egyetemen közbeszerzési menedzseri másoddiplomát. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen bölcsésztanulmányokat is folytatott angol és történelem szakon. 2010-től dolgozott a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökségénél, a HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatalban (HM FHH), mint a beszerzési igazgató helyettese 2011-ig, majd ezt követően igazgatóként a HM FHH-ban és a HM Védelemgazdasági Hivatalban 2013-ig. Ezután egy év kiterő következett a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalnál fogyasztóvédelmi főosztályvezetőként. 2015. február elsejétől a HM Beszerzési Hivatal főigazgatója.

ben beszerzési jogosultsággal rendelkeznek. Ilyen például az MH Egészségügyi Központ vagy éppen az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár, amely a Honvédelmi Minisztérium objektumainak üzemeltetéséhez kapcsolódó beszerzési eljárásokat folytathatja, de a mi jogkörünk teljes.

– A haditechnikai eszközök kérdése nyilván összetettebb ennél, de mitől gyorsabb és hatékonyabb, ha egy Budapesten működő, központi szervezet szerzi be Szolnokra a radírt és a tollat, nem pedig az, akiknek ténylegesen szüksége van ezekre az eszközökre?

– Örök vitakérdés, hogy a központi vagy a decentralizált beszerzés a hatékonyabb; nemcsak a haderőn belül folynak erről viták, hanem a teljes államigazgatásban is. Én úgy gondolom, a Honvédelmi Minisztérium felső vezetőinek részéről jogos az elvárás, hogy a minisztérium, illetve az alakulatok egyaránt felelősen gazdálkodjanak a pénzzel, és a lehető legegyszerűbben kössenek szerződéseket a beszerzési eljárások eredményeként. Ehhez viszont tudni kell, hogy mennyi pénzünk van, illetve, hogy milyen igények merülnek fel, és milyen szinten oszlanak meg ezek az alakulatok között. Emellett pedig gyors, jogszerű, hatékony eljárásra van szükség. A radír és a toll szempontjából nagyon is szabályozott, központosított

Már az új szervezet kötött szerződést az egyik An-26-os nagyjavítására.

rendszer működik, ezen a téren sem történt változás a mi önállóságunkkal. Viszont mi rendelkezünk olyan beszerző szakmai tudással is, ami nem feltétlenül van meg minden egyes katonai alakulatnál. A mi feladatunk, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi fedezet terhére beszerezzük a lehető legjobb minőségű terméket. Azt viszont, hogy mi ez a termék, nem én döntöm el, és nincs beleszólásom sem. Nem vitathatom, hogy

mire kell ajánlatot kérnünk, és miért éppen ennyire.

– De a kifogásokkal utólag azért önmagukat találják meg?

– Az ajánlattevők a megjelölt paraméterek szerint tudnak ajánlatot tenni valamire. Ha ezek túl tágak vagy kevés van belőlük, avagy a megrendelőnek csak utólag jut eszébe, hogy megfeleltetett valamilyen fontos szempontról, az már nem a megfelelő időpont. Érté-

A tárcsa jó együttműködést alakított ki a harcászati URH-rádiókat szállító Kongsberg céggel.

A katonák véleménye is fontos a beszerzéseknél.

igény a pótlásra vonatkozik. Amennyiben kutatás-fejlesztés keretében rendszeresítenek egy fegyvert vagy egy ruházati terméket, és a honvédség beszerzi, ugyanígy ezt használja majd, amíg egy új eljárás keretében nem vált másikra. Viszont elsődlegesen ez is szakmai, nem pedig beszerzési kérdés. De van rá lehetőség, hogy egy adott terméket szerezzünk be. Az alakulatokkal egyébként folyamatosak az egyeztetések, de a beszerzési eljárások nagyon szigorúan szabályozottak mind jogszabályi szinten, mind a honvédségen belül, ahol egy miniszteri utasítás rendelkezik arról, hogy mely szereplőnek mi a feladata. Természetesen az ajánlati dokumentáció elkészítésében és az értékelésben is részt vesz a megbízó alakulat képviselője.

kelni és mérni csak azt lehet, amit kellő alaposággal határoztak meg.

– „Súghatnak” önöknek az alakulatok – természetesen a jogszabályi keretek maximális figyelembevételével –, hogy mi az, ami már bevált?

– Akad rá példa, hogy egy adott termék rendszeresített a honvédségben: ez a pisztolyra éppúgy igaz lehet, mint a bakancsra. Ilyenkor természetesen folyamatosan töltjük fel a készleteket, az

– Milyen kiemelt beszerzéseket említene meg a folyamatban lévő feladatok közül?

– Az elmúlt hetekben kötöttünk például szerződést az egyik An-26 típusú szállító repülőgépünk nagyjavítására. A visszatérő jellegű feladatok közül a gépjármű-beszerzési program keretében továbbra is él a Rábával kötött szerződés,

amelynek kiegészítő megállapodását minden évben aláírjuk. Ugyanez áll a Kongsberg harcászati URH-rádiók beszerzésére is.

– Utóbbi ugyebár nem volt éppen zökkenőmentes történet...

– Én akkor még nem dolgoztam a HM kötelékében, de ismerem az előzményeket, mind a szerződéskötés körülményeit, mind a 2010 környékén lezajlott bírósági eljárás időszakát. Mostanra azt mondhatom: kiegyensúlyozott, jó partneri együttműködés van a tárca és a norvég cég között, hiszen mindkét fél érdeke és célja, hogy teljesüljenek a szerződésben rögzített kötelezettségek. Ami a további folyamatos feladatokat illeti: a közúti gépjárművek, harcjárművek, repülőeszközök üzemeltetése érdekében éves szinten többmilliárdos szerződéseket kell kötni, ahogyan az üzemanyag biztosítására vagy éppen a katonák ruházatának folyamatos utánpótlására is.

– A közelgő iraki műveleteket illetően milyen feladatok hárulnak önökre?

– A szerepvállalásról szóló kormányhatározat rendelkezik róla, hogy a honvédelmi miniszter indítsa el a szükséges beszerzési eljárásokat. Ez megtörtént. Ennél bővebbet erről nem szeretnék mondani.

– Mennyi türelmi idejük van, illetve mikor lehet kiértékelni, hogy hatékony-e ez a mostani struktúra?

– Türelmi idő nincs és nem is lehet, hiszen a folyamatban lévő eljárások nem szakadhattak meg, és a jogszabályi határidők sincsenek tekintettel a szervezeti átalakulásokra, megszűnésekre. Nálunk az egyik napról a másikra történt meg a váltás: egyik nap még hazamentek a kollégák a Védelemgazdasági Hivatal munkatársaiként, másnap pedig már a Beszerzési Hivatalnál kezdték meg a munkát. A folyamat ennél azért persze bonyolultabb volt, de egy pillanatra sem állt le az élet. A létszámunk jelenleg ötven fő, és három igazgatósági rendszerben működünk. Úgy látom, minimum fél évnek, de talán egy évnek is el kell telnie, mire megállapítható, hogy egyszerűsödtek-e, átláthatóbbá váltak-e, rövidültek-e a folyamatok. De mivel dolgoztam az elődszervezeteknél, annyit talán mondhatok, azt már ennyi idő után is látom, hogy ami a beszerzést illeti, több szempontból is hatékonyabb ez a rendszer, mint a korábbi volt.

A fegyverektől a bakancsokig minden haditechnikai eszköz és felszerelés beszerzését a hivatal intézi.

KLAVIATÚRA- KALÓZOK (3.)

SOROZATUNK ELŐZŐ KÉT RÉSZÉBEN A KIBER-HÁBORÚ GLOBÁLIS JELENSÉGÉVEL, VALAMINT A MAGYAR HONVÉDSÉG KIBER-BIZTONSÁGÁVAL FOGLALKOZTUNK. MOST INGOVÁNYOS TALAJRA LÉPÜNK. A WEBES FELÜLETEK BIZTOSÍTOTTA INTERAKTIVITÁS ÉS A KÖZÖSSÉGI OLDALAK FORRADALMA BIZTONSÁGI SZEMPONTBÓL EGYFELŐL AZ EGYIK LEGVESZÉLYEZTETETTEBB TERÜLETTÉ TETTE A KATONAI KOMMUNIKÁCIÓT, MÁSFELŐL ÓRIÁSI LEHETŐSÉGET ADOTT A HADSEREGEK KEZÉBE.

Az internetes kommunikáció kezdetén, a Web 1.0 korában az információ áramlásának legfőbb jellemzője az egyirányúság volt. A tartalom előállítója közölt valamit, a befogadó pedig elolvasta, megnézte, meghallgatta anélkül, hogy befolyásolni vagy véleményezni tudta volna azt. A csendes állóvizet aztán a Web 2.0 forradalma korbácsolta fel, s az internet tengere azóta is viharosan tombol. A

Web 2.0 megszüntette az egyirányú kommunikációt. A felhasználó maga is a tartalom előállítójává vált. Fórumok, kommentrendszerek, linkmegosztó oldalak, feltöltő oldalak tömkelege segítettek abban, hogy a befogadó ne csak olvasson, de véleményezzen, vitázzon, saját tartalmakat töltsön fel a világhálóra. Ezt a folyamatot koronázta meg a közösségi oldalak villámgyors fejlődése. A Twitter, a YouTube, a Tumblr és társai

mellett elképesztő sebességgel foglalta el a trónt a Facebook, amelynek mára mintegy másfél milliárd felhasználója van világszerte.

A Facebookban rejlő lehetőségeket hamarosan a gazdasági világ is észrevette. A legnagyobb multiktól a legkisebb kereskedésekig minden szereplője használja a felületet, amely – rendszerének lényegéből adódóan – a hatékonyság tekintetében köröket ver min-

Műveleti területen „jópofa ötletnek” tűnhet egy ilyen felirat, s az is, ha csak a szűk családnak küldjük is el. De amint valaki közülük megosztja, a felette lévő arcmásunkkal kiemelt biztonsági kockázatot teremtettünk.

den más PR- vagy marketing webes megoldásra.

Természetesen a hadseregek sem maradhattak ki a Web 2.0 alkalmazásainak használatából. A népszerűsítés egyik leghatékonyabb formáját a közösségi oldalak tálcán kínálták. Ám ami az előnye, az a hátránya is az ilyen jellegű platformoknak. Egyfelől olyan információs szabadságot biztosítanak, amelyet előtte soha nem tapasztalhattunk. Másfelől óriási biztonsági kockázatot is jelentenek egy védelmi szervezet, valamint annak tagjai számára.

A nyílt adatszerzés fogalma minden eddigienél jobban előtérbe került. A nyílt forrásokból dolgozó hírszerzés (Open Source Intelligence) nem új keletű do-

log, de a Web 2.0 megjelenésével valóban fontosabb, mint valaha.

– A folyamat lényege, hogy nem bizalmas, rejtett vagy titkos információkból állítunk elő naprakész jelentéseket. Ennek valóban kiváló táptalaja a Web 2.0, mivel megjelenésével az addig szétszórta információk egy platformra kerültek, ráadásul a korábbiakhoz képest elképesztő mennyiségű adatbővülést eredményezett.

Bonyolítja a helyzetet, hogy a neten az adott információk képlékenyek. Lényege éppen ebben rejlik, hiszen a felhasználó is alakít az alapadatokon, hozzászól, kiegészít vagy éppen cáfol egy információval kapcsolatban. A felderítés szempontjából ez dinamizmust és nap-

rakész rugalmasságot igényel. Gyakorlatilag „real time” (valós idejű) adatfeldolgozást kell végezni, hogy eredményes legyen. Ennek egyenes következménye a sokkal több munka, amelyhez sokkal több szakember is kell. Napjainkra persze ezt különböző robotok és szoftverek végzik, de az emberi közreműködés kihagyhatatlan. A robot az információ minőségét nem tudja ellenőrizni, a hiteles adatszerzés tehát egyszerre kívánja meg a szoftveres és az emberi

közreműködést – mondta prof. dr. Kovács László ezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos és nemzetközi dékán-helyettese.

FIGYELNEK BENNÜNKET

A szoftverrobotokat a gazdasági élet szereplői éppúgy használják, mint az elhárító és védelmi szervezetek. Előbbinél a profit, utóbbinál a biztonság az elsődleges szempont. Az alap mindkét esetben a kulcsszavas keresés, ezt követi a szemantikai, fogalmi összefüggések listázása.

– A testreszabott reklámok megjelenése a Facebookon ilyen szoftverek munkájának köszönhető. Nézik, milyen oldalakat látogatunk, milyen fotókat nézünk meg, mikor vagyunk aktívak. Ezt összevetik a lakóhellyel, a nemmel és az életkorral, s így már elég szépen le lehet szűkíteni a felhasználó érdeklődési körét. Ennek megfelelően állítják össze a megjelenő reklámokat egy adott profil oldalán. A felderítő szoftverek pontosan ugyanilyen elv alapján dolgoznak. Megadjuk a fő jellemzőket, azok pedig a kritériumok alapján szűrni kezdenek a felhasználók között – hallhattuk a szakembertől.

A közösségi oldalak adatvédelmi ismertetője sok mindent ígér, s ebből sok mindent be is tart. Nem lehet például csak úgy „kívülről” böngészni egy profilban. Ez biztonságos adatvédelmet jelez, de nem jelenti azt, hogy a Facebook a különböző országok hatóságai számára nem ad ki információkat. Kovács ezredes hozzátette: ez teljesen természetes, mivel a

Prof. dr. Kovács László ezredes

Ha egy ilyen fotó felkerülne a Facebookra, nemcsak az afgán tolmács, hanem a családja életét is kockáztatnánk.

közösségi oldalak üzemeltetőinek erre törvényi kötelezettségük van.

– Ha bűncselekmény vagy arra utaló jel tűnik fel egy felhasználói profilon, akkor az ügyészségek, a bíróságok és a kormányok megkeresésére kötelesek adatot szolgáltatni, természetesen csak akkor, ha megalapozott gyanúról van szó. Az EU-nak egyébként van egy „Biztonságos Kikötő” elnevezésű, gazdasági és személyiségi jogi érdekeket védő kezdeményezése, amely megpróbálja meghatározni azt, kiről, milyen szituációban és milyen adatok adhatók ki – részletezte a dékán-helyettes, majd ráért az adatvédelem kényes pontjára.

– Az adatvédelmi egyezményeket persze nem feltétlenül tartják be. A Snowden-botrány kapcsán erős a gyanú, hogy néhány ország elég tágan értelmezi a személyek adatvédelmét. Nincs százszázalékos adatvédelmi módszer a közösségi oldalak tekintetében – mutatott rá Kovács ezredes.

A BARÁTOM BARÁTJA NEM A BARÁTOM

A közösségi oldalak használatával kapcsolatban a legnagyobb kockázatot maguk a felhasználók jelentik. Százból nyolcvan el sem olvassák a biztonsági tájékoztatót, az adatvédelmi beállítások pedig egyenesen siralmasak. Óriási rizikó a kapcsolatépítés is. Sokan nem értik meg, hogy egy barát barátja is jelenthet veszélyt. Kovács ezredes szerint, ha a felhasználók tudatosan és jól használnák ezeket a felületeket, minimálisra csökkenne annak a kockázata, hogy visszaélnék az adataikkal, esetleg „identitáslopás” áldozatává válnak.

– Egészen banális történetek keringenek a felhasználói hanyagságról. A jelszavazás például komoly problémát jelent. Rengeteg jelszavas felületet használunk, de az emberi memória a kódok megjegyzésére meglepően kevésnek bizonyul. Nagyjából két-három jelszót va-

riálunk a különböző felületeken, azok is meglepően primitívek. Ha a Facebook, a Twitter, vagy a YouTube accountom ugyanaz, már csak egy lépés választ el attól, hogy a banki internetes belépőkódom is az legyen, sőt, a saját számítógémem védelmi rendszerét is az biztosítja. Innentől kezdve elég egy helyről megszerezni, s az már kulcsként szolgál a többihez. A megoldás a komplex jelszavak használata, minden felülethez más – vázolta a legbiztonságosabb módszert a szakember.

A közösségi oldalak használata óriási kockázatot jelent a hadseregekben a nyílt adatszerzés miatt, s példák bizonyítják, hogy van is miért aggódni. A közelmúltban egy magát az Iszlám Állam hackerszervezetének nevező csoport száz amerikai katona személyes adatait (névét, fényképét és címét) tette fel a világhálóra. Mint utólag kiderült, nem titkos kormányzati dokumentumokból, hanem szimplán a közösségi oldalokról szereztek meg azokat. A Pentagon szóvivője közölte, figyelmeztették a fegyveres erők tagjait, hogy a közösségi oldalak használatában tartsák be az óvintézkedéseket. Felvetődött már a kérdés, nem lenne-e ésszerű bizonyos szituációkban megtiltani a közösségi oldalak használatát? Kovács ezredes szerint ez rossz ötlet, nem járható út.

– Teljesen megtiltani a közösségi oldalak használatát a hadseregnél nemcsak oktalanság lenne, de törvényi lehetőség sincs rá. Egy misszióban a Facebook a kapcsolattartás elengedhetetlen eszköze, kapu az itthon maradt családtagok és barátok felé. A teljes tiltás morálisan is negatívan hatna. Egy megoldás van, a biztonság tudatosság hangsúlyozása. Tudatosítani kell a katonában, mit oszthat meg magáról, és mit nem. Helyhez köthető adatokat például ostobaság nyilvánosságára hozni, a katonai feladattal kapcsolatos információk közzététele pedig már sokkal súlyosabb következményeket is felvetethet – jegyezte meg az ezredes.

A JÓZAN ÉSZ HATÁRT SZAB

Volt már rá példa, hogy a misszióban szolgálatot teljesítő katona facebookos hanyagságának köszönhetően családtagjait kezdték fenyegetni ismeretlenek. A családi kapcsolattartásnak is vannak szabályai, amelyeket minden katonának be kell tartania saját, jól felfogott érde-

kében. Ráadásul élesen külön kell választani a hivatalos és a magánkommunikációt. Például a műveleti területen végrehajtott feladatokról magáncsatornákon keresztül felvételeket megosztani komoly kockázatot jelent és felelőtlenségre vall. De ez nemcsak a videókra, hanem a fotókra is igaz.

– A fotók feltöltéséből sok probléma keletkezhet a missziós területen. Nemcsak a helyszín felismerhetősége miatt, hanem mert a gépek többsége a kép készítésének metaadatait is rögzíti, a fotó információi tehát elárulhatják készültének pontos helyét. Ebből nem nehéz kitalálni, hol van a katona. A külszolgálatra indulókat természetesen felkészítik a közösségi oldalak használatára, és szankcionálni is lehet a szabályt meg-

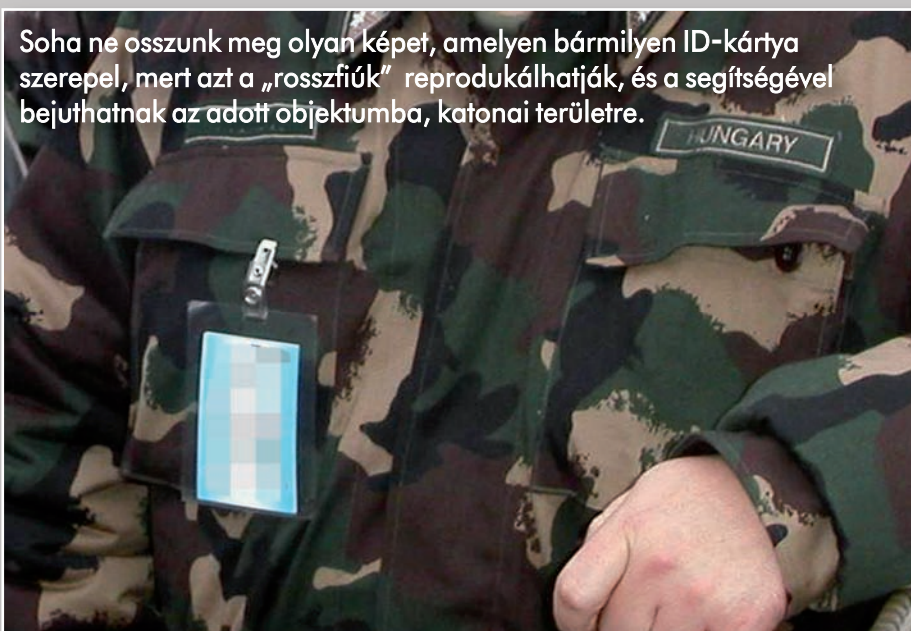
sértőket, de minden parancsnál többet ér, ha a katonák a saját érdekükben tartják be a biztonsági előírásokat. Egészen egyszerűen nem tehetik meg, hogy olyan információkat osszanak meg, amelyekből kikövetkeztethető a pontos tartózkodási helyük vagy egy akció célja. A józan ész határt szab az információszabadságnak – hangsúlyozta a dékán-helyettes.

A hadseregek azonban nemcsak biztonsági kockázatot látnak a közösségi oldalakban, hanem a tökéletes kommunikációs eszközt is. Mára már nincs honvédség Facebook nélkül. A hivatalos közösségi kommunikációban az angolok, az amerikaiak, a franciák és a németek járnak elől, míg az izraeli hadsereg több mint 30 hivatalos közösségi platformot

használ. Általános vélemény, hogy a Magyar Honvédség közösségi kommunikációja is az élvonalba tartozik.

– Az árvízről a hóhelyzetig rengeteg példa mutatja, mennyire hatékonyan működik. A természeti csapások idején például a hivatalos orgánumok nagy része is híryanagként vette át a Magyar Honvédség Facebook-anyagait. A kríziskommunikáción túl azonban többletfunkcióval is bír. Segít a társadalommal való kapcsolattartásban. A katonákról korábban csak a civil média közvetített képet kifelé. Ezen változtattak a közösségi oldalak, amelyek a sztereotípiákkal szállnak szembe, pozitív képet alakítanak ki, korrekt tájékoztatást adnak. Közelebb kerülünk általa az emberekhez, sokkal realisabb, gyorsabb és hatékonyabb módon mutatva be az eseményeket, mint a hagyományos csatornák. Ráadásul a visszajelzések, kommentek lehetőséget adnak arra, hogy bizonyos dolgokon változtassunk. A társadalom visszajelzése rendkívül fontos – véleményezte Kovács ezredes az MH hivatalos Facebook oldalának tevékenységét.

Milyen lesz a közösségi oldalak jövője? Ez egyelőre bizonytalan. A Facebook egyeduralgódóként ül a trónján, bár egyre hevesebben és egyre többen bírálják adatvédelmi módszerét, csak úgy, mint agresszív reklámtevékenységét. Pozíciója ettől függetlenül pillanatnyilag megingathatatlanak látszik, ám lehetséges, hogy a jövő Mark Zuckerbergje már dolgozik egy olyan új platformon, amely elavulttá teszi majd a Facebookot.

facebook

E-mail vagy telefon Jelszó

Bejelentkezve maradok Elfelejtetted a jelszavadat?

Regisztráció

Ingyenes, és az is marad.

Vezetéknév Keresztnév

E-mail cím vagy mobilszám

Az e-mail cím vagy mobiltelefonszám újra

Új jelszó

Születésnap

év hónap nap Miért kell megadnom a születésnapomat?

Nő Férfi

JAK-130: FOLYTATÓDIK A FEJLESZTÉS

A Moszkva közelében található Zsukovszkij repülőtéren tűnt fel nemrég az új, orrában lézeres távolságmérő rendszert hordozó Jak-130-as: a 01-es oldalszámú, átépített gép orosz források szerint a könnyű támadó feladatok végrehajtására specializált változat fejlesztési munkáit segíti. A pilótafülke szélvédője elé, az orr felső részére valószínűleg a Szu-25SzM3 modernizált csatarepülőgépen már alkalmazott SZOLT-25 lézeres céltáv mérő rendszert építették be. Figyelemre méltó, hogy a gép függőleges vezérsíkjára az éjszakai kötelékrepülést könnyítő fények kerültek. A prototípus az első felszállását még 2004-ben hajtotta végre a Nyizsnij Novgorod-i Szokol repülőgépgyár közelében. A Jak-130-ások 2010-től állnak hadrendben az orosz légierő kiképzőgépeiként.

bmpd.livejournal.com

KORSZERŰSÖDŐ ROSOMAK

A lengyel védelmi tárca államtitkára, Czesław Mroczek bejelentette: hamarosan folytatódik a Rosomak gumikerekes gyalogsági harcjármű modernizálása. A harcjármű a lengyel fejlesztésű ZSSW-30 személyzet nélküli tornyot kapja meg. A fegyverzet egy 30 milliméter űrméretű amerikai Mk44 Bushmaster II géppágyú lesz, melyet az izraeli Spike-LR irányított páncéltörő rakétarendszer egészít ki. A tervek szerint az új Rosomakokat elsőként (2017-ben) a Kalinyingrádhoz közeli Gízycko mellett állomásozó 15. gépesített dandár kapja meg. Bár az alakulatot eredetileg a láncaltapas Borsuk gyalogsági harcjárművek rendszeresítésére szemelték ki, az ukrán helyzet miatt a dandár fegyverzetének minél gyorsabb modernizálásáról döntött a tárca.

defence24.pl

PALADIN-MODERNIZÁCIÓ

Az amerikai hadsereg április közepén vehette át az első, modernizált M109A7 önjáró lövegét. A 2014 októberben megkötött szerződés értelmében a BAE Systems 19 darab M109A6 Paladint alakít át a korszerűbb, A7 jelzést kapott változatra, s emellett felújít 18, a rendszerhez tartozó M992A2 lőszerszállító és támogató járművet is. A modernizáció során az M2 Bradley lövészpáncélos hajtásláncának elemeit építik be, megkönnyítve ezzel a karbantartók és a logisztikusok munkáját. A korszerűsített tűzvezető rendszernek köszönhetően a löveggel már bármilyen időjárási viszonyok között lehet tűztámogatást nyújtani a harcoló egységek számára. A tervek szerint az A7-esek akár 2050-ig is hadrendben maradhatnak.

upi.com

A JÖVŐ HAJÓÁGYÚJA

Az amerikai Sea-Air-Space 2015 haditengerészeti kiállításon elhangzott információk szerint 2016 nyarán hajtják végre az első éleslövészetet az amerikai haditengerészet elektromágneses ágyújával. A tervek szerint a fegyvert az április 15-én hadrendbe állított USNS TRENTON (JHSV-5) különleges szállítóhajóra szerelik fel, s GPS-vezérlésű lövedékekkel horizonton túli célpontokra nyitnak tüzet. Az éleslövészet helyszíne a Mexikói-öböl, közelebről az Eglin légibázis és támaszpont haditengerészeti lötere lesz. A fejlesztők szerint az elektromágneses gyorsítással kilőtt lövedékkel akár a 110 tengeri mérföld (203 kilométer) távolságban lévő célpont is megsemmisíthető.

navyrecognition.com

A török légierő a közelmúltban átvehette az utolsó, helyben modernizált F-16 Falcon repülőgépet. A korszerűsítési programot a Lockheed Martin támogatásával a Turkish Aerospace Industries végezte el az összesen 117 darab F-16C/D Block 40 és Block 50 változatú vadászbombázón. A modernizált repülőgépek pilótái AN/AVS-9 éjjellátó szemüveget kaptak, míg a pilótafülkét színes, többfeladatú LCD-kijelzőkkel, AN/APG-69(V)9 fedélzeti radarrendszerrel, új központi számítógéppel, JHMCS, sisakra illeszthető célzó- és információs rendszerrel, továbbá Link 16 adatátviteli rendszerrel szerelték fel. A korszerűsített Falconok védelméről a beépített AN/ALQ-178(V)5+ elektronikai hadviselési rendszer gondoskodik.

defensenews.com

FELÚJÍTOTT TÖRÖK F-16-OSOK

INDUL A TESZTÜZEM

Április elején megkezdődött az orosz haditengerészet legújabb, Projekt 11356P/M hajóosztályba tartozó fregattja, az ADMIRAL GRIGOROVICS tengeri tesztelése. A 4035 tonna vízki-szorítású úszó egység Kalinyingrádban, a Jantar hajógyárban épült, hajógerincét 2010. december 18-án fektették le. A fregatt erős fegyverzettel rendelkezik. Az orrban elhelyezett 100 milliméter űrméretű AU A-190 hajóágyút 8 darab 3M55 Oniks vagy 3M54 Kalibr-NKE, hajók elleni irányított rakéta, valamint 2x2 darab 533 milliméteres torpedóvető cső egészíti ki. A légvédelemről egy 3Sz90 Stil-1 közepes és egy Igla-1 kis hatótávolságú rakétarendszer gondoskodik. A fedélzeten helyet kapott még két Kortik (CADS-N-1 Kashtan) komplexum 9M311M, 10 kilométer hatótávolságú légvédelmi rakétákkal, és összesen négy 30 milliméteres, hatsövű gépágyúval.

bmpd.livejournal.com

BALATONI HULLÁM

Az afganisztáni Északi Tanácsadói Parancsnokság (Train Advise and Assist Command – North, TAAC-N) parancsnoka, valamint az alárendeltségébe tartozó 806. határőrzőzóna-parancsnokság tanácsadói csoportjának tagjai az Operation Balaton Wave, azaz Balatoni Hullám művelet keretében szemrevételezték Afganisztán egyik legnagyobb közúti, vízi és vasúti határátkelőhelyét Heriratanban. A híd történelmi esemény színtere volt, hiszen huszonhat évvel ezelőtt ezen átkelve hagyta el az utolsó szovjet katona Afganisztánt. A Balatoni Hullám tervezésében a TAAC-N teljes törzse, míg a végrehajtásban – amelyet kombinált földi és légi szállítással oldottak meg – közel száz katona vett részt.

Kép és szöveg: Mohos Zsolt őrnagy

SZARAJEVÓI LÁTOGATÁS

Szarajevóba, az EUFOR ALTHEA-művelet parancsnokságára látogatott Patrick de Rousiers vezérezredes, az EU Katonai Bizottságának elnöke. Hivatalos útjára – osztrák és román katonai vezetők mellett – Domján László vezérőrnagy, az MH Katonai Képviselő Hivatal katonai képviselője is elkísérte. A látogatás során elhangzott: az EUFOR ALTHEA-művelet fontos szerepet tölt be Bosznia-Hercegovina stabilizációs folyamatában. A delegáció megbeszélést folytatott az EU különleges megbízottjával, illetve részt vett a féléves misszióját befejező állomány medálparádéján, amelynek keretében – hat nemzet katonáival együtt – nyolc magyar is átvehette a kitüntetések.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

Még javában tart az MH KFOR Kontingens tizenkettedik váltásának szolgálata, ám már megkezdődött a következő váltás felkészülése is. A Magyar Honvédség békeműveleteinek irányításáért felelős MH Összhaderőnemi Parancsnokság szervezésében Tajti Miklós alezredes, megbízott műveletirányító főnök vezetésével a 13. váltás leendő vezető beosztású katonái előzetes szemrevételezésen jártak Koszovóban. A látogatók betekintheztek a kontingens munkájába és feladatrendszerébe, részletes tájékoztatást kaptak a portugál és az amerikai parancsnokságoktól a biztonsági helyzetet, valamint a magyar műveleti századok tevékenységét illetően.

Kép és szöveg: Csajbók József zászlós

SZEMREVÉTELEZÉS KOSZOVÓBAN

HAZATÉRT AZ UTOLSÓ VÁLTÁS

Ünnepélyes keretek között, katonai tiszteletadással vonták le a magyar zászlót az egyiptomi Sharm el-Sheikhben, a Többnemzeti Erő és Megfigyelők (Multinational Force and Observers – MFO) déli táborában.

Dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke az ünnepségen hangsúlyozta, hogy ez volt az első olyan misszió, amelyben a kezdetektől kontingensnyi erővel vettek részt a magyar katonák és rendőrök. Hozzátette: 20 év szolgálat után vonulunk ki a műveleti területéről. Az utolsó váltás negyvenkét békefenntartója – huszonhat katona és tizenhat rendőr – a pápai Nehéz Légiszállító Ezred egyik C-17-es szállító repülőgéppel tért haza Magyarországra.

Kép és szöveg: Szűcs László

A szarajevói Butmir táborban a tavasz beköszöntével egyre több sport- és ügyességi erőpróbára kerül sor; ezek sorát a táborban szolgáló nemzetek számára kiírt egyéni és páros tollaslabdaversenyek nyitották meg. Míg egyéniben és férfi párosban a magyarok részvételét a tisztas helytállás jellemezte, addig vegyes párosban a dobogó mindhárom fokára magyarok állhattak fel. Labdarúgásban barátságos találkozókkal vette kezdetét a szezon, a magyar katonaválogatott 2 győzelemmel és 1 vereséggel zárta a felkészülést a román, az osztrák, illetve a török csapat ellen.

Kép és szöveg: Nevelős László őrnagy

SZEZONNYITÓ SPORTVERSENYEK

BÉKEFENNTARTÁSRA KÉSZEN

Az ENSZ ciprusi békefenntartó misszió (UNFICYP) magyar kontingensének harminchetedik váltása a műveleti területre történő kiérkezés után azonnal megkezdte a hathetes intenzív kiképzést. A magyar békefenntartók a helyszínen is begyakorolták a tömegkezelési-tömegosztatási feladatokat, a gépjármű-, illetve helikopter-baleset esetén szükséges teendőket, továbbá felfrissítették a tűzvédelmi rendszabályokkal kapcsolatos ismereteiket. Kiképzést kaptak a feladatkörhöz tartozó helikopteres megfigyelés biztonságos végrehajtásáról, valamint a leszállóhely biztosításából is. A kötelező lögyakorlat eredményes végrehajtását követően elérték a teljes hadműveleti készség szintjét.

Kép és szöveg: Koronczi Zoltán százados

Future Vertical Lift program:
a hadsereg egyik
legfontosabb beszerzése.

Merre van az előre?

A JÖVŐ HADSEREGE

A JÖVŐT FÜRKÉSZI AZ AMERIKAI HADSEREG VEZETÉSE. A TÉT NAGY:
KOMOLY FEJLESZTÉSI PROGRAMOKRÓL KELL DÖNTENI.

A Center for Strategic and International Studies kutatóintézet április elsején Washingtonban, a védelmi minisztérium személyügyért és készenlétért felelős államtitkárát, Brad R. Carsont látta vendégül. Érdekesség, hogy Carson a haditengerészet tartalékos tisztjeként tölti be beosztását. Hírszerzési szakemberként 2009–10-ben egy évet Irakban is szolgált, ahol az improvizált robbanótestek elleni küzdelemben vett részt a hadsereg 84. tűzszerésszázalójához beosztva. Eredményesen tehettem mindezt, hiszen szolgálatát Bronz Csillag kitüntetéssel ismerték el.

MIT HOZ A JÖVŐ?

Az amerikai hadsereg egyik fontos feladata a „Force 2025 and Beyond” nevet kapott stratégia kidolgozása; erre támaszkodva innovációk, beszerzések és fejlesztések indulnak, vagy éppen átalakulnak a jelenleg futó modernizációs programok. Brad R. Carson elsősorban a hadsereg és persze a beszerzések irányításában, felügyeletében óriási szerepet játszó minisztérium, illetve az ame-

rikai és külföldi védelmi ipar közötti kapcsolatrendszer menedzselésével, optimalizálásával foglalkozik. A haditechnikai fejlesztésekre a következő öt esztendő alatt 120 milliárd dollárt költ a hadsereg. Ha azonban azt vesszük figyelembe, hogy milyen területeken mekkora fejlesztéseket kellene végrehajtani, ez az összeg máris kevésnek bizonyul. Éppen ezért van szükség a prioritások felállítására, hiszen világosan látszik, nem jut forrás minden szükséges fejlesztésre.

Ahhoz, hogy ezt az összeget minél okosabban költse el a minisztérium és a hadsereg, jó lenne tudni, mit hoz a jövő. Nos, pont ez az, amit nem, vagy csak óriási bizonytalansági tényezővel lehet megjósolni. Tíz évvel ezelőtt senki nem látta előre az orosz–ukrán háborút vagy az Iszlám Állam előretörését. Amit nagy biztonsággal tudni lehet, hogy egyre több és fejlettebb, modern technológiákhoz hozzáférő és azokat használó nem állami szereplővel (terror-szervezetekkel, aszimmetrikus hadviselésben részt vevő csoportokkal) találkozunk majd a konfliktusok során az ame-

rikai hadsereg – jegyezte meg az államtitkár. Az is biztosnak látszik, hogy a kommunikációs, információs, illetve az informatikai hadviselés az eddigieknél is

Brad R. Carson

nagyobb szerepet kap a műveletek tervezése, végrehajtása és értékelése során. Szintén látható, hogy a modern haderőben – így az amerikai hadseregben is – mind specializáltabbá válnak a beosztások és a feladatok, ennek megfelelően a beosztottakat irányító katonai vezetőknek is több és átfogóbb információval kell rendelkezniük.

CSÖKKENŐ BÜROKRÁCIA

Nem lehet elmenni az irányítási problémák kérdése mellett sem – jelezte Carson. Csökkenteni kell a vezetési-döntéshozói szintek, az ott dolgozó emberek számát. A felmérések szerint ahol egy-egy probléma vagy kérdés „felfelé vándorol” a szolgálati úton, ott az információtartalom 10–15 százaléka is elveszhet szintenként.

A bürokrácia lefaragása is a hadsereg fejlesztéséhez tartozik. Chuck Hagel védelmi miniszternek a bürokrácia leépítésére vonatkozó felszólítását komolyan vette a hadsereg, így az elmúlt évek során mintegy 20 százalékkal csökkent a katonai felső vezetésben dolgozók száma.

Informatika nélkül nincs hadviselés.

Adak azonban egy másik probléma is. Mint minden nagy háború (második világháború, Vietnam, az 1991-es Öböl-háború) után, az amerikai hadsereg jelenleg is önazonossági problémákkal küzd. Ez tehát nem új, hanem periodikusan visszatérő, ismert jelenség – tette hozzá Carson. A jelenlegi helyzetet bonyolítja, hogy bár

a nagy erőket megmozgató hadműveletek véget értek (Irak) vagy hamarosan véget érnek (Afganisztán), de a különböző terrorszervezetek elleni háborúk előrelátóan még több évtizedig nem zárulnak le, azokban a hadsereg folyamatosan részt fog venni. Erre is válaszokat kell keresni az államtitkár szerint.

Amikor a védelmi ipar, a hadsereg és Boy, a munkakutya is együttműködik.

EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az is kevés lenne, ha ismernénk a jövőt: ismerni kell a technológia változásait és korlátait is – tette hozzá az államtitkár. Az érem egyik oldala, hogy a hadsereg – válaszul az előre látható vagy csak feltételezett eseményekre – milyen fegyvereket, eszközöket vagy járműveket szeretne kifejleszteni és hadrendbe állítani. A másik pedig az, hogy a jelen és a közeljövő technológiai lehetőségei ebből mit tesznek lehetővé. A védelmi ipar szereplői tudják, hogy mire képesek most, és mire 10-20 éven belül, azt viszont a hadseregnek kell megmondania, pontosan mire van szüksége. Ezért nagyon fontos a hadsereg és az ipar közötti folyamatos kapcsolat, kommunikáció. A fejlesztések a különböző képességek és tulajdonságok összehangolásáról szólnak, nincsenek tökéletes fegyverek, rendszerek. Például egy harckocsinál mi a legfontosabb? A védelem, a mozgékonyaság vagy a tűzerő?

Carson szerint a közeljövőben meg kell határozni azt is, mit tartunk győzelemnek, mi a siker katonai és politikai fokmérője? A győzelemhez ugyanakkor megfelelő állapotú amerikai hadsereg is kell – hívta fel a figyelmet az államtitkár. Ehhez elengedhetetlen a beszerzési folyamatok megváltoztatása. A vietnami háború idején az amerikai hadseregnél hadrendbe állt Bell OH-58 Kiowa felderítő és könnyű támadó heli-

F-35B: pénzügyileg a legnagyobb kudarckokat jelentő fejlesztések közé tartozik.

A Crusader tüzérségi rendszerének kudarca a mai napig fájó pont.

kopter tervezett váltótípusai mind a csúnyán félresiklott, drága és eredménytelen beszerzések sorát gazdagítják: Lockheed AH-56A Cheyenne (10 prototípus

és hat év fejlesztés után programtörlés), RAH-66 Comanche (két prototípus, hétmilliárd dolláros költség, nyolc év fejlesztés után a program törlve). Rádár-

Future Combat Systems: ez sem jött be.

UH-60L Irak felett: hamarosan cserélni kell ezt a típust is.

Bár remek harckocsi, váltótípusra vár az M1A2 is.

A Vietnamban bemutatkozott M113-as csapatszállítók akár 2030-ig is hadrendben maradhatnak – nincs pénz a cserére.

sul az UH-60 Black Hawk-család épp a lecserélés előtt áll, így joggal merül fel a kérdés: tanult-e a hadsereg és a védelmi minisztérium a saját hibáiból, illetve az olyan kudarcokból, mint a haditengerészet, a tengerészgyalogság és a légierő F-35 Lightning II-esének programja?

Carson elsőként emlékeztetett: nemcsak a helikopterek, hanem a szárazföldi haditechnikai eszközök területén is van már történelme a hadsereg melléfogásainak, elég csak a közelműltből az XM2001 Crusader 155 milliméter űrméretű önjáró löveg tüzérségi rendszerére, illetve a Future Combat Systems új generációs harcjármű-családra gondolni. A védelmi minisztériumban egy külön munkacsoport dolgozik a kudarcok okainak feltárásán és elemzésén, a munka tapasztalatait pedig természetesen a jövőbeli programoknál fel is használják. A hadsereg forgószármásait leváltó Future Vertical Lift program keretében is elsőként a követelményeket és a feladatokat tisztázzák. Kik és mire használják majd ezeket az eszközöket? Milyen távolságokat kell majd a repülőknek megtenniük? Hadszintéren belüli vagy hadszínterek közötti szállítási feladatokra legyenek inkább alkalmasak? Ezekre a kérdésekre még a program indítása előtt pontos válaszokat kell adni, hiszen – mint ahogy azt már korábban is írtuk – nincs elegendő költségvetési forrás minden beszerzésre, és végképp nincs pénz egy drága kudarcrea.

TÍPUSKIKÉPZÉS

Külszolgálatra készülő harcjármű-vezetőknek szervezett HMMWV-típuskiképzést a táborfalvai bázison az MH Bakony Harckiképző Központ. A kéthetes tanfolyam huszonnyolc résztvevője az MH 5. Bocskai István Lövészdandártól, egy katona pedig az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ állományából érkezett. A nagy mozgékonyaságú, többcélű kerekes járműveket (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle – HMMWV) az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj „adta kölcsön”. A típuskiképzés vizsgavezetéssel zárult.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

KIEMELKEDŐ SPORTELTJESÍTMÉNYEK

A Duna vizén, a Monarchia Rendezvényhajón tartották a 2014. évi MH-szintű sportbajnokságok ünnepélyes eredményhirdetését. Az eseményen részt vett Kun Szabó István vezérőrnagy, a Honvédelmi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára is. A rendezvény házigazdája, Szpisják József dandártábornok, az MH Kiképzési és Doktrinális Központ parancsnoka a katonasportolók eredményeit méltatva rámutatott, hogy a mezei futás, a lövészet, a háromtusa és a járőrverseny mind olyan képességeket és készségeket kívánnak meg a versenyzőktől, amelyek elengedhetetlenek egy jól képzett katona számára.

Honvedelem.hu; fotó: Dévényi Veronika

MISSZIÓKBA INDULNAK

Ünnepélyes keretek között, családtagjaik és kollégáik jelenlétében búcsúztatták az afganisztáni Eltökélt Támogatás Műveletbe (Resolute Support Mission), valamint az egyesített balkáni hadszíntérre, a bosznia-hercegovinai EUFOR-misszió egyéni beosztásaiba induló katonákat Székesfehérváron, az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezrednél. Benda László ezredes, az alakulat parancsnoka méltatta a misszióba induló katonák szakmai felkészültségét, hangsúlyozva, hogy az ezred fontos részt vállalt az MH Nemzeti Telepíthető Híradó- és Informatikai Század megalakításával kapcsolatos feladatokból is.

Mátyás Andrea; fotó: Bödő Viktória

SZAKMAI ÖSSZEVENÉS

A Vasököl 2015 elnevezésű gyakorlat részeként, a zászlóalj tűztámogató részlegeibe és a támogatószakaszokba beosztott katonák Magyar Honvédség-szintű összehasonlító összehíváson vettek részt Tatán, az MH 25. Klapka György Lövészdandár tüzérbázisán. A felkészítés elméleti oktatással kezdődött, amelynek során egységes alapokra helyezték a híradó- és okmányrendszereket, a jelentési struktúrákat, valamint a tűzigénylés és a tűzmegfigyelés folyamatát, majd a Baglyas szimulátor alkalmazásával gyakorolták a célok felderítését, a tűzvezetést és a tűzmegfigyelést. A zászlóalj- és dandárszintű feladatok végrehajtását felderítő szakemberek is segítették.

Demény Andrea hadnagy
Fotó: Petrovics Renáta

A Várpalota melletti Körös-hegyen éleslövészettel egybekötött zárógyakorlattal fejeződött be a Magyar Honvédség előretolt repülésirányítóinak négyhetes szinten tartó felkészítése, amelyen az MH 86. Szolnok Helikopterbázis és az MH 34. Bercsényi László Különleges Művelti Zászlóalj katonái mellett a Cseh Köztársaság légierejének két tiszte is részt vett. A Gripenek levegőföld rakétával végrehajtandó, valamint a Mi-8-as helikopterek ajtólévészeinek éleslövészetén a harcászati helyzeteket az MH Bakony Harckiképző Központ ellenerő-százada tette komplexszé.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

SZINTEN TARTÓ FELKÉSZÍTÉS

A MŰSZAKIAK NAPJA

Ismét együtt ünnepelték a műszakiak napját és a Szent György-napot a katonák, a rendőrök és a város lakói Szentesen, a Damjanich János laktanyában. Az egész napos program ünnepélyes ezredsorakozóval kezdődött, majd a honvédelmi miniszter és a Honvéd Vezérkar főnöke köszöntőlevelének felolvasásával, illetve elismerések átadásával folytatódott. A hivatalos ceremóniát követően a házigazda MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred katonái, a rendőrök, a katasztrófavédelem szakemberei, a tűzoltók és a honvéd hagyományörzők látványos bemutatókkal, a szervezők pedig kulturális és sportrendezvényekkel szórakoztatták az érdeklődők seregét.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

JELENTŐS HOZZÁJÁRULÁS

Magyarország lesz a második legnagyobb hozzájárulója a visegrádi négyek (V4) 2016-ban létrejövő közös harccsoportjának – jelentette ki Hende Csaba honvédelmi miniszter a szlovákiai Fél községben, a V4-ek védelmi minisztereinek találkozóján. A megbeszélésen a csoporton belüli védelmi együttműködés szorosabbra fűzésének lehetőségei és az ezzel kapcsolatos célkitűzések mellett a háromezer főre tervezett közös harccsoport kialakításának menetéről egyeztettek a résztvevők. A magyar tárcavezető leszögezte: hazánk több mint hétszáz katonával és jelentős katonai képességek felajánlásával járul hozzá az Európai Unió közös védelempolitikai struktúrájának részét képező harccsoporthoz.

Honvedelem.hu/MTI; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

NEGYED ÉVSZAZADA A HADIROKKANTAKÉRT

Az önök szolgálata nemcsak katonahagyományaink őrzését és gyarapítását jelenti, hanem azt a segítő szeretetet, amellyel óvják és támogatják egymást, beteg, idős és nehéz körülmények között élő társaikat – mondta Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára a Hadirokkantak, Hadiözvegyek, Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetségének (HONSZ) ünnepi megemlékezésén. A szövetség elődje 1918-ban alakult meg, hadigondozási hivatalként, a második világháború után viszont megszüntették a szervezetet. A 25 éve újjáalakult HONSZ célja, hogy a jogállamiságnak és az európai normáknak megfelelően Magyarországon is rendeződjenek a hadigondozottak helyzete.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

BUKARESTI TALÁLKOZÓ

A közép-európai államok haderői vezérkari főnökeinek találkozóján vett részt dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke Bukarestben. Az Egyesült Államok Haderejének Európai Parancsnoksága és Románia szervezésében – immár negyedik alkalommal – lebonyolított konferencián szó esett az Iszlám Állam ellen formálódó fellépésről és az ukrán helyzetről is. Az USA európai erőinek parancsnoka és a vezérkari főnökök munka-megbeszélésen vitatták meg a NATO készenléti akciótervének részleteit, a felállítandó NATO délkeleti hadosztály-parancsnoksággal kapcsolatos aktualitásokat, és áttekinthették a NATO integrált légvédelmi rakétarendszer helyzetét is.

Kép és szöveg: Honvéd Vezérkar

ATTASÉK LÖVÉSZVERSENYE

Megtartották hagyományos éves lövészversenyüket a Magyarországon akkreditált véderő-, katonai és légügyi attasék a püspökszilágyi lőtérben. A HM Nemzetközi Együttműködési Főosztálya által szervezett versenyen a Magyar Védelmiipari Szövetség jóvoltából idén a Gepárd fegyvercsaládba tartozó GM6 Hiúz mesterlövészpuskát és a Glock 17 pisztolyt is kipróbálhatták a katonadiplomáták. A rendhagyó programok mellett a résztvevők a hagyományos versenyszámokban (Parabellum-pisztoly-, AK-63 gépkarabély- és párbajlövészetben) is összemérték tudásukat. Az összesített eredmények alapján Jan Kurdzialek ezredes, lengyel véderőattasé vihette haza a vándorkupát.

Kovács Dániel; fotó: Galovtsik Gábor

SZEZONNYITÓ ZENÉS ŐRSÉGVÁLTÁS

Nagy tömeget vonzott az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegység Honvéd Palotaőrség palotaőreinek, és a dandár Budapest Helyőrségi Zenekarának idén első ízben megtartott közös produkciója, a Szent György téren bemutatott zenés őrségváltás. A katonazenészek Baczkó István őrnagy vezényletével fél órával az esemény kezdete előtt rázendítettek az ismert katonadalokra és indulókra, így mire a palotaőrök bevonultak a térre, már szinte minden talpalatnyi helyet elfoglaltak a turisták és az érdeklődők. A havi rendszerességgel, áprilistól októberig látható alkalmi bemutató idén egy újabb látványos elemmel, az alegységzászló átadásával bővült.

Kovács Dániel

Fotó: Szabó Lajos zászlós

KATONAMŰVÉSZEK TÁRLATA

Az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ katonafestőinek munkáiból nyílt kiállítás Papkeszin, a kultúrházban. Tóth Mónika zászlós, Keszeg Tünde és Karácsony Jánosné főtörzsőrmesterek, illetve Szegedi Olga törzszászlós alkotásait a költészet napja alkalmából életre hívott rendezvénysorozat keretében láthatják az érdeklődők. A megnyitón Ráczkevi Lajos polgármester és Simon-Jóhárt Sándor János nyugállományú ezredes, a Magyar Tartalékosok Szövetsége Veszprém megyei egyesületének elnöke méltatta a művészek munkáit.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

SZÖVETSÉGBEN A TŰZERŐ

ÁLLÍTÓLAG A HOHENFELSI (NÉMETORSZÁG) GYAKORLÓTÉREN MEGRENDEZETT SABER JUNCTION 2015 ELNEVEZÉSŰ NATO-GYAKORLATON RENDRE A FEKETE EGYENRUHÁS ELLENERŐ NYERTE MEG A SZIMULÁCIÓS RENDSZER SEGÍTSÉGÉVEL LEBONYOLÍTOTT HARCOKAT, RAJTAÜTÉSEKET. ÁM AHOGY A HELYSZÍNEEN TAPASZTALHATTUK: A TATAI KATONÁK RÉSZBEN RÁCÁFOLTAK ERRE A TÉTELRE.

A harcparancsból kiderült, hogy a tataiaknak egy viszonylag nagy kiterjedésű, átszegtelt terepen kell egyrészt felderítést végrehajtaniuk, másrészt visszaszorítaniuk a páncélozott eszközökkel és egy szakasznyi gyalogsággal rendelkező ellenséget. BTR a BMP ellen: nem könnyű feladat, mert az utóbbival könnyebb manőverezni, ráadásul az ellenfél érthető okokból a terepet is jobban ismeri. Ez még akkor is igaz, ha a magyar katonák már idén januártól aktívan bekapcsolódtak az ukrajnai krízisre válaszul életre hívott NATO Atlantic Resolve nevű műveletbe. John Meyer III ezredes, az amerikai 2. Stryker Lovassági Ezred parancsnoka – egyben az év elején megrendezett Allied Spirit hadgyakorlat nemzetközi erőinek főparancsnoka – ezzel összefüggésben el-

mondta, hogy az ezrednek nagyon jó kapcsolata alakult ki az MH 5. Bocskai István Lövészdandár Hódmezővásárhelyen állomásozó 62. lövészszázalójával.

Visszatérve a jelenbe: az MH 25. Klapka György Lövészdandár első lövészszázalójának lövészszázada körülből négyszer öt kilométeres területen veszi fel a harcot az ellenséggel. A megfigyelőpontról nagyon is jól láthatók a BMP-k, míg BTR-jeink rejtettebben helyezkednek el. Aztán jó negyed óráig fegyverropogás, manőverezés, élénk rádióforgalom... majd a BMP-k eltűnnek a színről.

– Sikeresen felderítettük az ellenséget, és meg is próbálkoztunk a leküzdésével. Mivel gyorsabban tudnak manőverezni, sikerült visszavonulniuk, bár azért szenvedtek veszteségeket – összegzi a történeteket Balogh József törzsszázalós, a

tatai 1. lövészászlóalj vezénylőzászlósa. A katonák nyugtázzák az eseményeket, s már készülnek is a következő nagyobb feladatra. Ennek keretében – összehangolt manőverrel – az amerikai vezetésű ezred több lövészalegysége fogja felderíteni az ellenség peremvonalát, illetve a telepített műszaki akadályokat. A szövetségben az erő elv alapján, utóbbiakat egy műszaki alegység próbálja

– A különböző nemzetek katonái az ilyen gyakorlatokon tanulják meg, hogy miként dolgozzanak együtt, milyen eljárások mentén hajtsanak végre közös műveleteket egy cél érdekében – mondta dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, a Saber Junction 2015 hadgyakorlattal kapcsolatban tartott nemzetközi sajtótájékoztatón.

– Látjuk, hogy mi zajlik a hazánkkal szomszédos Ukrajnában, éppen ezért elemi érdekünk a részvétel az ilyen nagyszabású gyakorlatokon – közölte a vezérezredes, aki a látottak alapján gratulált és köszönetét fejezte ki Ben Hodges altábornagynak, az Európában állomásozó amerikai erők főparancsnokának.

Ben Hodges altábornagy szerint a Magyar Honvédség műszaki-hídépítő képességét a szövetségnek a jövőben még jobban ki kell használnia.

– A magyar haderő nagyszerű műszaki – ezen belül hídépítő – képességgel rendelkezik, amire a szövetségnek szüksége van – mondta az altábornagy.

Ben Hodges érdeklődésünkre úgy fogalmazott: a Saber Junction 2015 azért is fontos, mert megteremti az alapot és a lehetőséget a következő, magasabb szinten végrehajtandó közös gyakorlatok számára.

Januárban magyar katonák is részt vettek az Allied Spirit gyakorlaton – erre épült rá a hohenfelsi gyakorlat is, amelyen a Magyar Honvédség még több katonával képviseltette magát.

megnyitni. A komplex művelet során a tati század a megfelelő manőverezéssel és tüzellel biztosítja majd az átjárót nyitó csoportot.

Ha már amerikaiak: a Saber Junction 2015 hadgyakorlaton tizenhét ország közel ötezer katonája vett részt. A létszám nyolcvan százalékát az Európában állomásozó amerikai haderő teszi ki. Nem véletlen tehát, hogy a gyakorlótéren töltött pár nap alatt több olyan mozzanatba is belefutottunk, ahol ők játszották a főszerepet. Megfigyelhettük például, ahogyan egy, a kiképzésük elején járó katonákból álló konvoj súlyos veszteségeket szenvedett a „rajtaütés” során, és láttunk profi műszaki csapatokat, amelyeknek katonái percek alatt nyitottak biztonságos átjárót a dupla akadállyal és aknákkal teleült területen.

– A sok gyakorlás maga a győzelem – idézte az itt települő Összhaderőnemi Nemzetközi Készenléti Központ (JMRC) jelmondatát Tameka Davis őrmester, aki az imént említett konvoj

A tati katonákon kívül – persze jóval kevésbé láthatóan – az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj speciális erői is képviseltették magukat a gyakorlaton; különféle feladataik mellett a lengyel különleges erőkkel is együtt dolgoztak.

küzdelmét rezzenéstelen arccal nézte végig.

Ezek után végigkövethettük a Belgiumban 2011-ben létrehozott, komplex felderítő képességekkel rendelkező IS-TAR-zászlóalj (a betűszó a hírszerzés, megfigyelés, célazonosítás, felderítés szavakat takarja) egy szakaszának tevékenységét is. Ennek során a belga katonák, profiljuktól némileg eltérően, bajba jutott civileknek nyújtottak segítséget.

A Saber Junction 2015 gyakorlat háromnapos, hadműveleti szünet nélkül végrehajtott komplex zárógyakorlattal ért véget, amelyben a magyar katonák ismét komoly szerepet kaptak, mégpedig az amerikai ezred jobb szárnyán.

– A gyakorlat nagyon jól tett a századnak. Mindenképpen meg kell tanulnunk előljáróink elvárásai alapján nemzetközi közegben együttműködni, amivel nincs is probléma. Az amerikai fél rendkívül pozitívan állt hozzá a feladathoz; nagyon profik, sokat segítettek, és így zökkenőmentes volt az együttműködés – fogalmazott Balogh József törzsszázalós.

Tapasztalataink szerint egyébként a magyar katonák kiképzettségéről minden megkérdezett amerikai elismeréssel beszél – kamerán és diktafonon kívül is, ami azért már túlmutat az esetleges kincstári udvariaskodáson.

Föld és ég között

Lengyelországi
éleslövészetben
a Kub (SA-6) légvédelmi
rakétarendszer.

SZENT BORBÁLA GYERMEKEI

FENNÁLLÁSÁNAK 65. ÉVFORDULÓJÁT ÜNNEPELTE AZ 1950. ÁPRILIS 15-ÉN MISKOLCON ALAPÍTOTT MN 86. KIVONULÓ LÉGVÉDELMI TŰZÉREZRED JOGUTÓDJA, A GYŐRI MH 12. ARRABONA LÉGVÉDELMI RAKÉTAEZRED. AZ ÉVFORDULÓ ALKALMÁBÓL A ZRÍNYI KIADÓ FÖLD ÉS ÉG KÖZÖTT CÍMMEL MEGJELENTETETT KÖNYVÉVEL KÖSZÖNTÖTTE A MAGYAR HONVÉDSÉG JELENKORI EGYETLEN LÉGVÉDELMI RAKÉTA-FEGYVERNEMI SZERVEZETÉT.

A Magyar Honvédség légvédelmi tüzér- és rakétacsapatainak történetét feldolgozó, valamint az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred másfél évtizedét, illetve a jogelőd szervezeteket bemutató kötetet jelentetett meg a Zrínyi Kiadó. Kovács Ferenc–Könczöl Ferenc–Varga László: Föld és ég között című könyvének előszavát Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese írta. A kötetet a győri ezred egykori parancsnoka, Varga László dandártábornok mutatta be a fennállásának 65. évfordulóját ünneplő alakulat jubileumi állománygyűlésén.

A Föld és ég között szerzői fontosnak tartották megjegyezni, hogy bár Győről sem a múltban, sem a jelenben nem a „katonaváros” fogalom jut az emberek

A kezdet: 57 milliméter űrméretű légvédelmi üteg.

eszébe, a település a történelem során mégis szorosan összefonódott a katonasággal. Ennek egyik leglátványosabb példájaként a Frigyes-laktanya építését szokták emlegetni. Két évszázaddal ezelőtt ugyanis a város polgárai, a vármegye lakói sokat szenvedtek a katonai beszállások miatt. Győr előljárói azonban megtalálták a megoldást: az adókból laktanyát kell építeni. A magisztrátus megszerezte a telket, a város pedig összeadta az építéshez szükséges pénzt. A gyalogsági laktanyát Alpár Ignác győri építész tervei alapján 1897-ben kezdték építeni; a századfordulóra készült el. A

kaszánya a Frigyes főherceg laktanya nevet kapta, s a győri háziezred foglalta el azt.

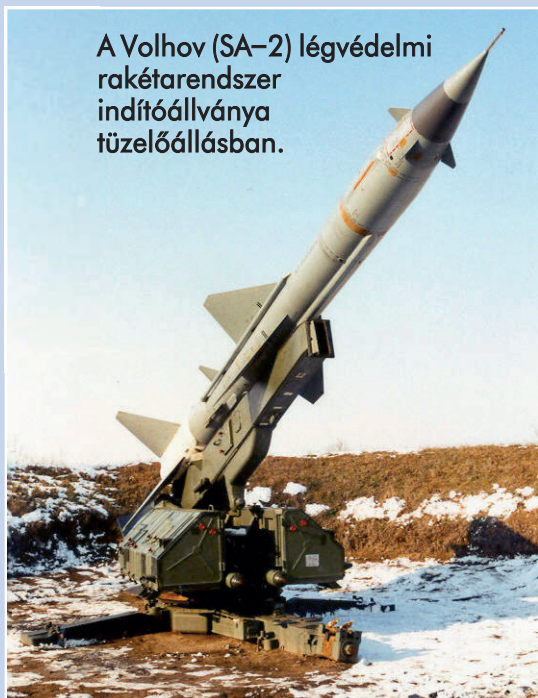
Az első légvédelmi alakulat, a 201. légvédelmi tüzérosztály 4. ütege 1944. december 12-én települt a város közelébe, Ménfőcsanakra. Ez az üteg akkor az egyik legkorszerűbb alegységnek számított.

Napjainkban az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred féltő gonddal ápolja a városhoz, a szűkebb pátriához fűződő kapcsolatait. Teszi ezt abban a meggyőződésben, hogy egy Győrben állomásozó honvédalakulatnak tevé-

kenységével, arculatával és teljesítményével méltónak kell lennie ahhoz a környezethez, amelyben szolgálatát teljesíti. Ezt a hozzáállást is kifejezi az ezredtörzs 2011-ben elfogadott karjelzésének jelszava: RESPONSIBILITAS (felelősség).

Az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred győri története 1997. december huszonharmadikával kezdődött. A honvédség akkori szervezeti átalakítása keretében felszámolták a keszthelyi 7., a győri 14. és a kalocsai 15. légvédelmi rakétaezredeket, és bázisukon a honvédelmi miniszter 115/1997. számú

A Volhov (SA-2) légvédelmi rakétarendszer indítóállványa tüzelőállásban.

Nyeva (SA-3) légvédelmi rakétarendszer.

A Krug (SA-4) rakétaravezető lokátora és indítóállványa.

határozatával megalapították az MH 12. Vegyes Légvédelmi Rakétaezredet. (A számmisztikát kedvelők véleményével ellentétben a szerzők állítják: csak a véletlen műve az, hogy az új alakulat hadrendi száma a jogelőd ezredek hadrendi számainak számtani közepe.) Ennek az átszervezésnek a folyamata egyébként a korábban megszokottaktól lényegesen eltért. A keszthelyi 7. ezred akkori vezetése ugyanis azt javasolta, hogy mindhárom szervezet egyidejű megszüntetésével egy teljesen új alakulatot hozzanak létre. Ezt az ötletüket rengeteg szakmai vita után az akkori előljáró szervezet, az MH Légvédelmi Parancsnokság végül elfogadta, és feladatuk szabta mindhárom megszüntetendő alakulatnak, hogy dolgozzák ki az új szervezet általuk elképzelt struktúráját.

A három felszámolt ezredből tehát lét-

Munkában
a rakétaszereelő
csoport.

Mistral-2 rakéta indítása.

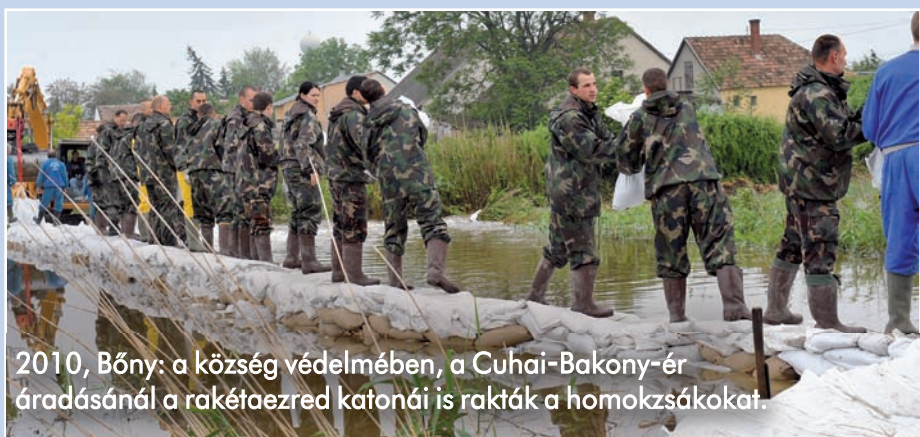
rejtött egy új szervezet. Technikai fejlesztés azonban nem történt, csupán a megszüntetett alakulatok eszközeit vonták össze. Ez a „vegyes ezred” vezetési, rakétatechnikai, logisztikai és két légvédelmi rakétazászlóaljából állt. A vezetési zászlóalj szervezete alapvetően a keszthelyi 7. ezred törzs- és híradószázadára, továbbá a győri 14. és a kalocsai 15. ezred vezetési elemeire épülve jött létre, valamint magában foglalta a harcrendi elemek közvetlen oltalmazására szolgáló, 14,5 milliméteres légvédelmigéppuskásalegységet. Az ötütegű 1. légvédelmi rakétazászlóalj (Kub/SA-6) alapvetően a győri 14. ezred, míg a négyütegű 2. légvédelmi rakétazászlóalj (Krug/SA-4) alapvetően a keszthelyi 7. ezred 1. és 2. légvédelmi rakétaosztályának bázisán alakult meg. A rakétatechnikai zászlóalj a fenti két légvédelmi rakétarendszer készleteinek harci alkalmazáshoz szükséges technológia folyamataiért, valamint a tároló- és szállítóképességükért felelt. A logisztikai zászlóalj szerveze-

tébe alapvetően a korábbi keszthelyi 7. és a győri 14. ezred logisztikai elemei kerültek.

Az új alakulat kidolgozta szervezeti és működési szabályzatát, kialakította munkarendjét, amelyek – többszöri módosítás után – biztosították a szervezet rendezett tevékenységét. A legnagyobb kihívást e tekintetben az jelentette, hogy a keszthelyi ezredtől érkezettek kivéte-

lével az állomány nem rendelkezett kellő tapasztalattal és gyakorlattal az ezredzászlóalj-üteg/század struktúrában végzendő munkához. A szolgálati beosztások átadás-átvétele is vontatottan haladt, mivel a 7., 14. és 15. ezred megszüntetése, valamint a szárazföldi alakulatoktól áthelyezettek korábbi katonai szervezeteinek felszámolása párhuzamosan folyt. A zászlóalj vezető állománya és törzse – a létszámhiány és a vezénylések miatt – feladatait csak kisebb-nagyobb zökkenőkkel tudta teljesíteni, amit az ezred vezetésének körültekintő tervezéssel és gyakori ellenőrzéssel kellett kompenzálnia.

Az alakulat számára hatalmas feladatot jelentett a szolgálati személyek, a technikai eszközök átcsoportosítása és az ingatlanok átvétele. Ezért a megszbott határidőre – alapvetően objektív

2010, Bőny: a község védelmében, a Cuhai-Bakony-ér áradásánál a rakétaezred katonái is rakták a homokzsákokat.

okok miatt – csak részben valósult meg az állomány élet- és munkakörülményeinek kialakítása, a haditechnikai eszközök tárolási feltételeinek megteremtése. Ugyanakkor a győri 14. ezred felszámolása nem az előjáró által meghatározott módon történt, emiatt aztán az új ezred technikai eszközparkjának létrehozása, anyagainak készletezése és alegységekhez kötése nehézkesen haladt. Pluszfeladatot jelentett a közreműködés a korábban a laktanyában állomásozó katonai szervezetek (az MH 25. Klapka György Gépesített Lövészdandár műszaki és felderítő-zászlóaljai, az MH 78. Gróf Pálffy Miklós Elektronikai-harc-század) felszámolásában és új helyőrségbe költöztetésében. A szervezési időszak befejezésével mintegy hetvenszázalékos tiszti és körülbelül hatvanöt százalékos tiszthelyettesi állománnyal feltöltött, 33 év átlagéletkorú alakulat jött létre, ami megfelelő alapot szolgáltatott a további fejlődéshez.

A megalakulást követő évben, 1998-ban aztán alaposan felgyorsultak az események: a koszovói válság miatt az ezrednél készenléti szolgálatot rendeltek el, valamint kaptak egy harcászati és mozgósítási ellenőrzést is. A kiképzést a NATO harmonizációs és integrációs programjába kellett illeszteniük; alapvető feladatuk volt a lehető legrövidebb idő alatt megfelelni a szövetség által támasztott követelményeknek. Az előjárók megítélése szerint egyébként az ez-

red állománya elismerésre méltó módon tett eleget ennek az elvárásnak; a NATO-csatlakozásra történő felkészülés az alakulat tevékenységének egyik legeredményesebb területe volt.

Az ezred történetének meghatározó dátuma 1999. május 20., amikor a köztársasági elnök a magyar honvédelem napja alkalmából – az új szervezet megalakításában és működtetésében elért eredményeket elismerve – csapatzászlót adományozott az alakulatnak.

Az ezred új szervezetének kialakítása 2000-ben is folytatódott, főként azzal a céllal, hogy létrejöjjön a működőképessé szervezett. Emellett folytatniuk kellett a NATO-integrációból fakadó feladatokat, s fontos volt helyreállítani a

„rendfokozati piramist”, azaz a tiszti, tiszthelyettesi létszámarányok radikális megváltoztatására volt szükség. Ugyanakkor egy újabb jelentős változás is történt ebben az évben: az ezredet október elseji hatállyal dandárrá szervezték át, aminek következtében egy csaknem nyolcvannégy százalékos feltöltöttségű szervezet jött létre. Az alakulat az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétadandár nevet 2006-ban, laktanyája megnyitásának 30. évfordulóján vette fel. Rá egy évre aztán dandárból ismét ezreddé szervezték át a győri légvédelmi rakétásokat.

Az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred hatalmas munkával, nem kevés nehézséget leküzdve, hamarosan készen állt arra, hogy légvédelmi, illetve

Győri katonák a tábori és légvédelmi tüzérek védőszentjének szobránál.

Az ezred a Magyar Honvédség egyetlen légvédelmi rakéta fegyvernemi alakulata. A szervezetben parancsnokság, ezredtörzs, vezetési zászlóalj, két légvédelmi rakétaosztály, logisztikai zászlóalj, helyőrség-támogató alegységek és egészségügyi központ szolgál.

Alaprendeltetése:

Az ország területének védelme érdekében vagy a NATO- és EU-kötelezettségek teljesítése során, az előjáró parancsnok által meghatározott célkitűzésekkel összhangban, külön parancsra, az előírt készenléti időn belül, kijelölt tüzalegységei harci lehetőségeinek kihasználásával légvédelmirakéta-oltalmazás biztosítása.

Fő feladatai:

Kijelölt tüzalegységeivel, a légierő egyéb erőivel, más katonai szervezetekkel, továbbá a szövetséges erőkkel együttműködve, a NATO integrált kiterjesztett légvédelmi rendszerében a kijelölt katonai objektumok és a kiemelt fontosságú ipari-energetikai létesítmények, valamint a szárazföldi csapatok meghatározott csoportosításainak légvédelmirakéta-oltalmazása.

Az ezred a Balkánon alegység szintű kötelékkel vesz részt missziós feladatban; tagjai közül évente többen is szolgálnak egyéni beosztásokban a NATO, az EU, az ENSZ vezetete missziókban. Kiemelt feladatuknak tekintik, hogy alegységeik folyamatosan alkalmazhatók legyenek a NATO egységes légvédelmi rendszerében, a honi vagy az országhatáron túli szövetséges műveletben.

szárazföldi feladatra telepíthető erőként felajánlott alegységeket állítson ki. Emellett, a honvédség feladatrendszerének hangsúlyeltolódása következtében, korábban soha nem látott mértékben vette ki részét a nem fegyvernemi béketámogató feladatokból és a katasztrófák elleni küzdelemből.

Az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred 2015. április 15-én ünnepelte fennállásának 65. évfordulóját. A jubileumi rendezvényre meghívták a város és a társszervek vezetőit, a jogelőd szervezetek volt parancsnokait, az egykor vezető beosztást betöltő személyeket, valamint a nyugállományúak klubjainak vezetőit, hogy közösen emlékezzenek meg az elmúlt évtizedekről. Az évforduló alkalmából a laktanya emlékparkjában gránit emléktáblát avattak, amin a légvédelmi rakéta- és tüzérfegyvernem jelzése alatt a „65 év a haza légterének védelmében” felirat emlékeztet a múltra.

Lényegesen több feladat

ÚJ ALÁRENDELTSÉGBEN

AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG SZERVEZETÉBŐL 2015. ÁPRILIS 17-I HATÁLYAL AZ MH LOGISZTIKAI KÖZPONT ALÁRENDELTSÉGÉBE KERÜLT AZ MH LÉGIJÁRMŰ-JAVÍTÓ ÜZEM. AZ ÁTADÁS-ÁTVÉTELI JEGYZŐKÖNYV ALÁÍRÁSA ALKALMÁVAL TARTOTT ÁLLOMÁNYGYŰLÉSEN BARÁTH ISTVÁN DANDÁRTÁBORNOK, A LOGISZTIKAI KÖZPONT PARANCSNOKA MEGÍGÉRTE: AZ ALAKULAT ALAPRENDELTTETÉSE NEM VÁLTOZIK, VISZONT AZ EDDIGINÉL LÉNYEGESEN TÖBB FELADATOT KAPNAK MAJD.

Kilencszer váltott nevet, tizenharmadik alkalommal pedig előljáró katonai szervezetet a megalakulásának 65. évfordulóját idén ősszel ünneplő, napjainkban MH Légijármű-javító Üzemként ismert katonai alakulat. A kecskeméti üzem a Magyar Honvédség egyetlen olyan katonai szervezete, amely megfelelő jogosultságokkal és képességekkel rendelkezik a repülőtechnikai eszközökön történő középszintű javítások, időszakos ellenőrzések, karbantartások és modernizációs feladatok elvégzésére. Az elmúlt évtizedek során valamennyi, Magyarországon hadrend-

ben lévő légi jármű üzemben tartásával foglalkoztak és foglalkoznak a mai napig.

Az alakulat jogelődje, a tábori repülőgép-javító műhely (TÁRM-4) 1950. november 15-én alakult meg a 25. vadászrepülő-hadosztály közvetlen alegységéként, Szentkirályszabadján. Azonban még jóformán be sem lakták az ottani légibázist, a következő év szeptemberében a hadosztályt és közvetlen alárendeltjeit Kecskemétre diszlokálták. Egy év múlva Taszárra költöztek, 1961 nyarán pedig ismét vissza a „hírös” vá-

Bozóki János ezredes

rosba. Az üzem 1997-től működik önálló katonai szervezatként a kecskeméti repülőbázison.

– Bárhol települt, bárhogyan neveztek és bármilyen szervezet alárendeltségbe tartozott, az üzem alaprendeltetése mindig ugyanaz volt: a honvédség légi járművei hadrafoghatóságának biztosítása. Ehhez hozzátartozik a repülőcsapatoknál rendszeresített repülőtechnikai eszközök karbantartása, műszaki fej-

lesztésük, a korszerűsítések technológiai leírásának elkészítése, a felszerelések, tartozékok és haditechnikai eszközök javítása és felújítása, a gyári szabályzatok, hatósági direktívák figyelemmel kísérése, és érvényesítésük az állami légi járműveken. Üzemünk tervezte meg és készítette el például azoknak a szállítógépeknek a vállról indítható rakéták elleni infracsapdás védelmét is, amelyek szerepet vállaltak az ira-

ki missziókba induló vagy onnan hazakerülő kontingensek szállításában. Az An-26-osokat is Kecskeméten alakítottuk át úgy, hogy képesek legyenek az 1992-ben megkötött, a bizalomerősítést, az átláthatóságot, a kiszámíthatóságot erősítő Nyitott Égbolt-szerződésben rögzített légi fényképezések végrehajtására. Ezeknek a megfigyelő repüléseknek a mérnök-műszaki kiszolgálását azóta is folyamatosan végezzük. Ugyanakkor az évek során továbbfejlesztettük képességeinket a légi járművek állapotfelmérése, üzemidő-hosszabbítása és a roncsolásmentes anyagvizsgálati eljárások, technológiák kidolgozása irányába is – sorolja Bozóki János ezredes, az alakulat parancsnoka.

A Gripenek hadrendbe állítása újabb kihívásokat jelentett az üzem számára.

– Akkreditált laboratóriumaink képességei maximális mértékben megfelelnek a svédek által támasztott szigorú követelményeknek, így egy keretszerződés alapján üzemünk szakemberei végzik például a JAS-39-esekhez használt nyomtécukulcsok kalibrálását. Ugyanakkor különböző földi tartozékok (fegyverszállító kocsik, vontatóvillák, kabinlétrák, taposók) gyártására is több megbízást kaptunk már az üzemeltetőtől. Hasonló munkákat végzünk egyébként a Pápán állomásozó C-17-es teherszállító repülőgépek üzemeltetésének, földi kiszolgálásának biztosítása érdekében. Ugyancsak üzemünk végzi többek között a győri légvédelmi rakétaezred Mistral rakéta-komplexumai berendezéseinek kalibrá-

lását, valamint időszakos, kötelezően előírt biztonságtechnikai ellenőrzéseit – folytatja Bozóki ezredes.

A hadrendből kivont repülőeszközök hatástalanítása is az üzem szakembereinek a feladata. Magyarországon ugyanis kizárólag a kecskeméti alakulat rendelkezik azokkal a jogi és technikai feltételekkel, amelyek ezeknek a munkáknak az elvégzéséhez szükségesek.

Egyedülálló akkreditációkkal bír az üzem laboratóriuma is, még a Lufthansa Technik Liszt Ferenc repülőtérén települt leányvállalatának is dolgoznak. Ellenőrző műszereiket a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal hitelesíti, ilyen képességekkel és lehetőségekkel rendelkező labor nincs másik a Magyar Honvédség szervezetében. Értelemeszerű tehát, hogy az MH Összhadronemi Parancsnokság alárendeltségében, 2007 óta már a szárazföldi csapatok kiszolgálásával kapcsolatban is egyre több feladatot kapnak.

– Rendszeresen végezzük többek között a harcjárművek és a műszaki gépek

indító- és automata tűzoltórendszerei palackjainak javítását, felújítását, illetve időszakos ellenőrzéseiket, a különböző haditechnikai eszközökhöz tartozó nyomástartó edények, búvárpalackok biztonság-technikai ellenőrzését és töltésüket. Akár műveleti területen is képesek vagyunk roncsolásmentes anyagvizsgálatok végrehajtására. Az üzemképességei közé tartozik továbbá a hidraulika, a kenő- és üzemanyagrendszerek finomtisztító szűrőinek ultrahangos mosása és hermetikussági vizsgálata, hajlékony tömlők, merev csövek gyártása és nyomáspróbájuk. Gyakran kapunk olyan munkákat is, amelyek alapos előkészületeket igényelnek. Ilyen volt például az aknakeresők és a robbantógépek kalibrálása. Ahhoz, hogy ezeknek az eszközöknek a szabályozását el tudjuk végezni, először egy több méter mély gödröt kellett ásniuk a laktanyaudvaron, amit aztán a fémes szennyeződéstől megtisztított homokkal töltöttünk tele, fölé pedig fából, egy vadászleshez hasonló épületet ácsoltunk.

Az alakulat parancsnokai voltak:

Böröczki Sándor főhadnagy
 Zeller József főhadnagy
 Aczél József főhadnagy
 Ferenczi Gyula mk. főhadnagy
 Czember Károly hadnagy
 Pápai Lajos mk. főhadnagy
 Egervári Ferenc mk. alezredes
 Horváth Béla mk. alezredes
 Egri Károly okl. mk. ezredes
 Tóth Sándor okl. mk. ezredes
 Svehlik János okl. mk. ezredes

Ugyancsak szokatlan feladatot jelentett a reptéri vészelfogó rendszer felújítása és hálójának legyártása – mutatja a munkafázisokról készült fényképeket a parancsnok.

A mindennapi rutinfeladatok, a komoly szervezést és előkészítést igénylő munkák mellett az üzem szakemberei néhány igazán látványos, a maga nemében egyedülálló berendezést is készí-

tettek. Az egyik ilyen például az a reptéri jégolvasztó, amely tudomásunk szerint jelenleg Pápán üzemel. A világhírnevet pedig a nemzetközi sajtó által csak magyar csodaszörnyként, nagy szélként, tűzfaló sárkányként emlegetett, míg itthon „birodalmi lépegetőként” ismert tűzoltó berendezés hozta meg a kecskeméti mérnököknek. Ez a T-34-es harckocsialvázra szerelt, két, lejárt üzemi-

dejű R-11F300-as hajtóművet működött szerkezet kilenc kutat oltott el egykor a lángoló kuvaiti olajmezőkön. Az egész világ a „birodalmi lépegető” csodájára járt. Az pedig nagy szakmai elismerésnek számított, hogy a munka befejezése után szervezett ünnepségen közvetlenül a fővállalkozó amerikai csoport mögött vonulhattak fel a mieink a kuvaiti emír előtt tisztelegve.

Az alakulat fő feladatai:

- Az An-26 típusú szállító repülőgépek időszakos karbantartása, szervizjavítása.
- Repülőgépek, helikopterek és tartozékaik, földi kiszolgáló eszközök javítása, szerkezeti átalakítása.
- Műszaki fejlesztési feladatok technológiálása, kivitelezése.
- A repülőtechnikáról leválasztott berendezések, blokkok javítása.
- Földi kiszolgálóeszközök, tartozékok felújítása, gyártása.
- Légi járművek sérülésének javítása.
- Nyomástartó edények (oxigén, nitrogén, levegő) ellenőrzése, hitelesítése, töltése.
- A repülőcsapatok általános és speciális mérőműszereinek, ellenőrző berendezéseinek központi nyilvántartása, tárolása, javítása, kalibrálása.
- A rendszerből kivont repülőtechnikai eszközökkel kapcsolatos, központilag elrendelt feladatok végrehajtása.
- A műszaki háttér biztosítása repülőesemények kivizsgálása során.

Mindig legyen egy B terv

Göncz Árpád köztársasági elnökkel Okucaniban.

A KATONÁS RENDŐR

A KATONAI ÉS A RENDŐRI PÁLYÁN IS KIVÉTELES KARRIERT FUTOTT BE DR. HABIL. BODA JÓZSEF RENDŐR VEZÉRŐRNAGY, A BM SZERVEZETT BŰNÖZÉS ELLENI KOORDINÁCIÓS KÖZPONTJÁNAK FŐIGAZGATÓJA. A KÉT „SZAKMÁBAN” KÉT DOLOG KÖZÖS VOLT: MINDVÉGIG TANULT ÉS TANÍTOTT, ÉS MINDKETTŐBEN KÜLÖNLEGES FELADATOKAT BÍZTAK RÁ.

A több mint ezer ejtőernyős ugrással rendelkező Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős tiszt 1953. július 18-án született Törökszentmiklóson. Általános iskolai, szakmunkás- és középiskolai tanulmányait Szolnokon végezte, majd jelentkezett a Kosuth Lajos Katonai Főiskola felderítő szakára. 1976-os tisztté avatását követően ismét Szolnok következett: a 24. önálló mélységi felderítőszázadnál (MN 3458) kezdte meg tiszti pályafutását, majd a 34. önálló mélységi felderítő-zászlóaljnál (MN 3100) 1991-ig Szolnokon, majd Szombathelyen töltött be különböző mélységi felderítő beosztásokat, a csoportparancsnoktól a mélységi felderítőszázad parancsnokáig, illetve az önálló zászlóalj törzsfőnöki beosztásig. Ez idő alatt a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián

egyetemi végzettséget szerzett, s ekkor kapcsolódott be az egyetem tudományos életébe is. Ejtőernyős és mélységi felderítő katonák, tiszték generációit képezte ki az évek során, mindene volt a szakma. Az élet azonban közbeszólt.

– A legnagyobb vágyam akkoriban az volt, hogy egyszer én lehessenek a 34-esek parancsnoka – emlékszik vissza Boda tábornok. Csakhogy 1991-re megváltoztak a körülmények: a rendszerváltás előtti jó százezres hadsereget elkezdték leépíteni, így sorra szűntek meg a vezérkar-, hadsereg-, valamint hadosztályszintű felderítő-zászlóaljak, századok is. Megkérdeztem akkori előljáróm, hogy menyi esélyem van a zászlóaljparancsnoki beosztásra, ő pedig csak annyit mondott: hát...

Így azután Boda József sorsdöntő lépésre szánta el magát, és elfogadta az

Dr. habil. Boda József rendőr vezérőrnagy

A főiskolai hallgató.

Országos Rendőr-főkapitányság felkérését a Rendőrségi Különleges Szolgálat műveleti parancsnokhelyettesi beosztásának betöltésére.

– Eggyel magasabb rendfokozatban, alezredesként vettek át, s még abban az évben részt vehettem az Amerikai Egyesült Államokban egy terroristaellenes túsztárgyaló és lövészoktatói tanfolyamon – idézi fel rendőri pályafutásának kezdetét Boda tábornok. Ezt követően hat esztendőn keresztül, mint az ORFK RKSZ parancsnokhelyettese szervezte, irányította és vezette az állomány különleges műveletekre történő felkészítését, és a különleges rendőri műveletek végrehajtását.

Mindeközben 1992 egy újabb mér-földkő volt az életében: ekkor kezdte meg külföldi szolgálatainak sorát. Egy éven keresztül egy százfős rendőri kontingens parancsnokaként Kambodzsában szolgált az ENSZ Átmeneti Hatósága Rendőri Komponensében, egyben betöltötte Prey Veng megye rendőr-főkapitányi beosztását is. Következő állomáshelye 1994-ben Mozambik volt, ahol az ENSZ-rendőri megfigyelő csoport

parancsnokaként az ország déli régiójának rendőr-főkapitányi beosztását is ellátta. És ha egy „üzlet beindul”: 1996-tól egy évig Bosznia-Hercegovinában dolgozott az ENSZ-rendőri misszióban, mint a magyar kontingens parancsnoka, s emellett ő volt a megye, valamint Banja Luka régió rendőrfőkapitánya is. Később újra a balkáni térségbe szólította megbízása: 1997-ben, 1998-ban, 2000-ben és 2002-ben az Európai Biz-

Felszerelés-ellenőrzés egy szolnoki ejtőernyős táborban.

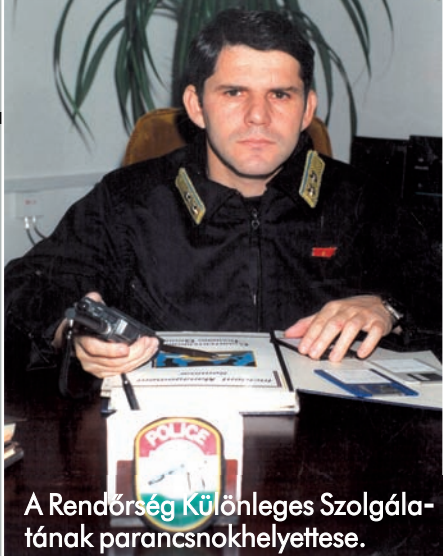
Boda József (balra), Kiss József és Keresztúri László századosok a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián.

tónsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kötelékében nemzetközi választási felügyelőként ténykedett Bosznia-Hercegovinában, Szerbiában, Montenegróban, valamint Koszovóban.

Mindezen feladatai ellátása mellett 1995-ben egyetemi doktori fokozatot is szerzett, és végrehajtotta 1000. ejtőernyős ugrását Szolnokon, régi bajtársai körében, rá egy évre pedig elvégezte a Rendőrtisztviselői Főiskola büntetőjogi felsőfokú szaktanfolyamát is. Amikor rákérdezek, hogyan lehet ennyi szakmai és tudományos munkát egyszerre végezni, egyszerű választ ad.

– Egy bizonyos szakmai felkészültség után kap az ember beosztásokat, majd azok ellátása során jön rá, hogy mennyit kellene még tanulnia. Tanulni és tanítani pedig mindig szerettem.

Ettől kezdve pedig engedje meg a tisztelt olvasó, hogy Boda tábornok továb-

A Rendőrség Különleges Szolgálatának parancsnokhelyettese.

bi pályafutását csak távirati stílusban elevenítem fel, már csak e cikk terjedelmi korlátai miatt is. 1997-től két éven keresztül a budapesti Nemzetközi Rendészeti Akadémia (International Law Enforcement Academy – ILEA) igazgatója volt, 1999-ben pedig kinevezték a BM Nemzetközi Oktatási Központ igazgatójának. 2000-ben elvégezte az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodájának (FBI) nemzeti akadémiáját, majd sikeres tanulmányokat folytatott az Európai Rendőrákadémia felsővezetői tanfolyamán is. Ezt követően újra missziós feladatok következtek: vezetésével kidolgozták az Afgán Nemzeti Rendőrség felsővezetői kiképzési programját, majd ő felelt az Irakban szolgálatot teljesítő magyar rendőri csoport kiválasztásáért és felkészítéséért is. A 2004-es évet már Grúziában töltötte, mint az ENSZ grúziai megfigyelő csoportjának (UNIMOG) főtanácsadója. 2006 és 2010 között itthon és a helyszínen irányította az afganisztáni Baghlan tartomány rendvédelmi szervei felkészítési és fejlesztési terveinek kidolgozását, valamint a ki-

Kambodzsában, ENSZ-megbízatással, mint megyei rendőrfőkapitány is.

képzését. 2010–2014 között a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat főigazgatója volt.

S mint már arról szóltunk, számtalan szakmai feladata mellett folyamatosan tovább képezte magát. Ma habilitált egyetemi docensként, jelenlegi beosztása mellett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézete Polgári Nemzetbiztonsági Tanszékének vezetője. 2014-től a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja, egyben az MTA Hadtudományi Bizottságának al-elnöke. Számtalan hazai, valamint nemzetközi, „szakmába vágó” testület, szervezet munkájában vesz részt, és tart előadásokat angol nyelven is. Tagja az NKE Hadtudományi Doktori Iskola Tanácsnak, s témahirdetőként jelenleg négy doktorandusz hallgatója van.

Az évek során azonban nem szakadt el a gyökerektől, az ejtőernyőzéstől sem. Mint a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi

Szövetségének (MEBSZ) elnöke, 2008-tól egy évig a tíz tagországból álló Európai Ejtőernyős Szövetség (UEP) soros elnöki tisztét is betöltötte. Vezetésével a testület angol nyelven összeállította és kiadta a szervezethez tartozó tagállamok katonai ejtőernyőzésének történetét összefoglaló könyvet.

S ha már könyvkiadás, publikáció és sajtó: oroszlánrészt vállalt a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent, a magyar mélységi felderítés, valamint a katonai ejtőernyőzés történetét bemutató kötetek megalkotásában, s ma is szerkesztőbizottsági tagja az Amerikai Egyesült Államokban megjelenő, Police Practice and Research: an International Journal című kiadványnak. Vezetésével egy szerzői munkaközösség jelenleg készíti a magyar polgári ejtőernyőzést bemutató kötetet.

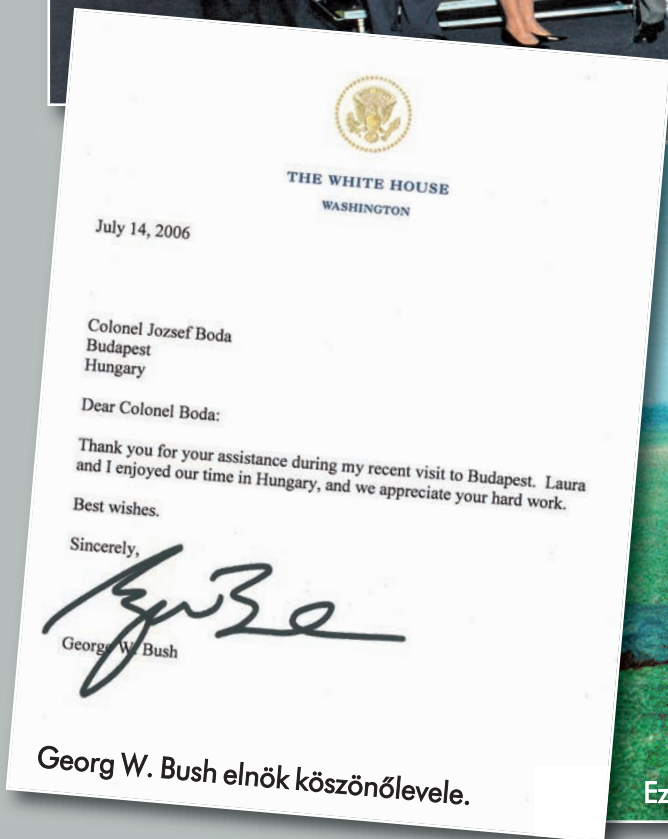
Hivatásos pályafutásának érdekes adatai: tizenkilenc évet töltött el mélységi

Az ILEA hallgatói körében.

Az FBI-akadémia végzőseként.

Georg W. Bush elnök köszönőlevele.

Ezredik ejtőernyős ugrása után, Ölvédy Jánossal és Dér Lászlóval.

Csaknem pontosan egy évvel ezelőtt, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének közgyűlésén gondoltam először arra, hogy ezt a páratlan pályafutást meg kellene ismertetni napjaink katonáival, rendőreivel, nemzetbiztonsági szakembereivel is. Egyebek mellett azért is, hogy lássák: bármit is hoz a sors vagy az előljáró, mindig lehet, és kell is egy B terv. A közgyűlésen Boda tábornok tizenkét év MEBSZ-elnöki funkció után adta át a stafétabotot dr. Boldizsár Gábor ezredesnek, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara dékánjának, aki – minő véletlen – szintén felderítőként kezdte hivatásos pályafutását. Akkor azonban őt és programját mutattuk be, s most látszott elérkezettnek az idő arra, hogy a mélységi felderítő, ejtőernyős, rendőr és nemzetbiztonsági körökben nagy ismertséggel és elismertséggel rendelkező katonás rendőrt is bemutassuk.

felderítőként és ugyancsak tizenkilenc évet rendőri vezetőként, majd öt esztendőnt nemzetbiztonsági felsővezetőként. Szakmai, tudományos és tudomány-szervező tevékenységéért 46 kitüntetéssel, elismeréssel kapott az Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős tiszt kitüntetésétől kezdve a köztársasági elnök által adományozott Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjéig. Meg sem kíséreltem felsorolni, csak megszámláltam szakmai önéletrajzában: pályafutása során 27 tudományos társaság és egyesület tagja, vezetője volt.

Győzelem és vereség

A győzelem igazi fegyvere:
T-34-es harckocsi,
85 milliméteres ágyúval.

FEGYVERMŰSTRA

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ HATALMAS FEJLŐDÉST HOZOTT A HADITECHNIKA TERÜLETÉN: A KÉTFEDELŰ VADÁSZGÉPTŐL A SUGÁRHAJTÁSÚ BOMBÁZÓ-GÉPEKIG, A PÁNCÉLAUTÓKTÓL AZ INFRAVÖRÖS REFLEKTORRAL FELSZERELT HARCKOCSIKIG JUTOTTAK EL A TERVEZŐK ÉS A KATONÁK.

Itt és most lehetetlen csak felsorolni is azt a rengeteg, hatását gyakran máig éreztető fegyvert vagy járművet, amelyek a csatamezőkön megjelentek. Így csupán arra tehetünk kísérletet, hogy a szovjet és a német haderő kiemelkedően fontos haditechnikai eszközeiről emlékezzünk meg a második világháború befejezésének 70. évfordulóján.

Ha Szovjetunió és keleti hadszíntér, akkor T-34: a modern harckocsi nagyapjaként lehet tisztelni a harkovi Ko-

mintern Mozdonygyárban dolgozó, M. I. Koskin vezette mérnökcsapat által kifejlesztett járművet. Az 1940 szeptemberében hadrendbe állt legelső változat is már felvonultatott szinte mindent, ami a példátlan sikerhez, a több mint 84 ezer legyártott harckocsihoz kellett. A döntött, és így vékonyabb lemezvastagsággal is jó védelmet nyújtó páncélzat, a kiváló nagyörgős futómű széles lánc-talppal, az 500 lóerős, 12 hengeres V-2-34 dízelmotor. A jármű gyenge

pontja a 76,2 milliméter űrméretű, rövid csövű, L-11 típusú harckocsiágyú volt, amelyet később az azonos kaliberű, de hosszabb F-34-es, majd a T-34-85-ös változat 85 milliméteres D-5T-je, végül a szintén 85 milliméteres, de egyszerűbben gyártható ZiSz-Sz-53 váltott fel. A kiváló járműtestre csak a Szovjetunióban kétféle páncélvadász változatot, továbbá önjáró löveget, műszaki-mentő-járműveket és darut is építettek.

Az egyszerűség vezette a PPS-41 géppisztoly tervezőit. Okulva a világháború korai szakaszában elszenvedett veszteségekből, egy olyan fegyvert alkottak a 7,62×25 milliméteres Tokarev-lőszerhez, amely megfelelő tűzerőt biztosított 100–200 méteres távolságban. További fontos szempont volt az egyszerű felépítés, a frontszolgálathoz megfelelő igénytelenség, a könnyű és olcsó tömeggyárthatóság: napi több ezer

PPS-41: az egyszerűség diadala.

A kalinyingrádi flotta matróza Moszin-Nagant mesterlövészpuskával.

MP-40, a második világháború városi harcainak fontos fegyvere.

darab készült a fegyverből, amihez a 35 löszert befogadó szekrénytár, valamint a 71 löszeres, jellegzetes dobtár volt használható.

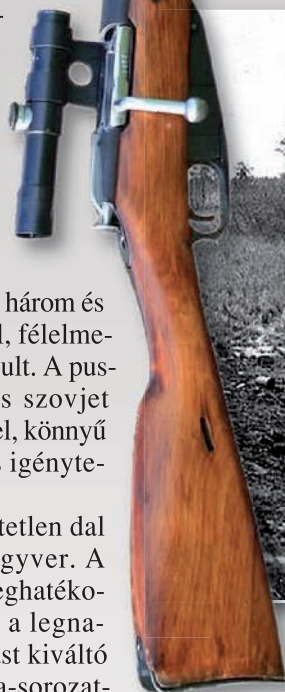
Ha már jellegzetességről beszélünk, nem illik kifelejtetni a Moszin-Nagant-puska Model 1891/30 mesterlövész változatát. A 7,62×54 milliméter űrméretű löszert tüzelő fegyver 730 milliméteres csőhossza, párosítva a négyszeres nagyítású PE vagy PEM, majd később a három és félszeres PU céltávcsővel, félelmetesen hatékonyak bizonyult. A puska, mint minden sikeres szovjet lőfegyver, egyszerűségével, könnyű karbantarthatóságával és igénytelenségével tűnt ki.

Katyusa – egy felejthetetlen dal és egy korszakalkotó fegyver. A szovjet hadsereg egyik leghatékonyabb, de kétségtelenül a legnagyobb pszichológiai hatást kiváltó fegyvere a BM-13 rakéta-sorozatvető volt. A jellemzően teherautó-alvázra épített eszköz a fronton kapta a Katyusa nevet (hiszen a „K gyártmány” pontos megnevezése hadititok volt), míg a német katonák Sztálin-orgona néven ismerték a kíméletlen repeszest hozó 132 milliméteres rakétákat. A rakéta-sorozatvetők később hajókon, utánfutókon, Willis Jeep-eken, vasúti vagonokon is megjelentek, 82 és 300 milliméteres kaliberben.

Sokkal járultak hozzá a győzelemhez az Il-2-es csatarepülőgépek is. A pán-

célzatuk miatt „repülő harcokcsiként” ismert Sturmovikok 38 ezer legyártott példányának első darabja 1939 szeptemberében szállt fel. Az egyajtóműves, egy-, majd kétszemélyes re-

repülési magasság, illetve az erős páncélozás – amely a gép hasán található, sérülékeny olajhűtőt is védte a légvédelmi gépágyúk ellen – jelentette. Egy Il-2-es fedélzeti lövészének lenni ugyan-

Egy mocsárban elakadt „alap” T-34-est vizsgálják a német katonák.

pülőgép legnagyobb számban gyártott Il-2/m3 változatának fő fegyverzete a szárnyba épített két, 23 milliméteres VJa-23 gépágyú és két 7,62 milliméteres SKAS-géppuska volt. A védelemről egy fedélzeti lövész és annak hátrafelé tüzelő 12,7 milliméteres UBT nehézgéppuskája gondoskodott. A szárnyak alatti fegyvertartókra bombákat, PTAB bombakonténereket, továbbá RSZ-82 és RSZ-132 nem irányított rakétákat lehetett elhelyezni. A gépet kifejezetten alacsonyrepülésre optimalizálták, védelmét általában a talajszinthez közeli

akkor nem jelentett életbiztosítást. Nem ritkán büntetésből ebbe a beosztásba helyezett katonák vagy a Gulágról a szabadulás reményében önként jelentkező foglyok kezelték a géppuskát.

A német harcokcsit a mai napig sokan a legendás Tigrissel azonosítják. A Panzerkampfwagen VI Tiger Ausführung megjelenését a korábban már említett T-34-esnek köszönhetjük. Az 1941. június 22-én a Szovjetunió ellen indított Barbarossa hadművelet során kiderült: a német harcokcsik, vagyis a Pz III- és Pz IV-családok tagjai nem sok kárt tudnak tenni a modern T-34-esben, sem a KV-1

BM-13: jól megfigyelhető a 132 milliméteres rakéták elhelyezése az indítósinen.

és a 152 milliméteres löveggel felszerelt KV-2 nehéz harckocsiban. Az egyetlen, szemből vagy nagyobb távolságból is hatékony fegyver a 88 milliméteres légvédelmi ágyú volt, melyet már Guderian tábornok is használt a francia Soma S35 és Char B1 harckocsik ellen. A német válasz az 1942 augusztusától gyártott Tigris lett, mely 100 millimé-

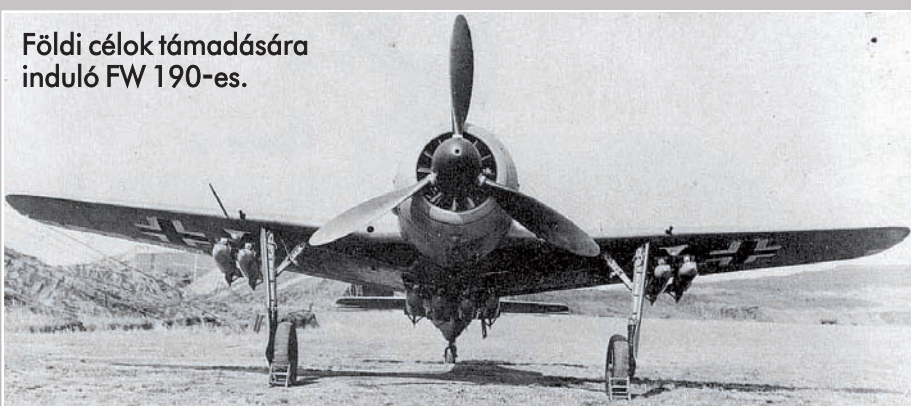
teres frontpáncélzatával és a 88 milliméteres, nagyon pontos KwK 36 harckocsiágyújával a védelmet és a tüzerőt új szintre emelte. A konstrukciónak azonban voltak gyenge pontjai is: az 54 tonnás tömeg megterhelte a hajtásláncot, amely ennek hatására könnyen meghibásodott. A különleges futógörgőket alkalmazó futómű és a hozzá tartozó láncaltp egyrészt túl

széles volt a vasúti szállításhoz, másrészt a görögök közé fagyott sár, latyak megbéníthatta a harckocsit. A típus gyártását 1944 elején befejezték, a Tigris azonban a világháború talán legfélelmetesebb fegyvereként maradt emlékezetes. Az egyik leghíresebb német páncélos-parancsnok, Michael Wittmann sikereinek nagy részét is ezzel a típussal érte el; a 007-es oldalszámú Tigrisében érte a halál 1944. augusztus 8-án.

Kevésbé látványos, de annál meghatározóbb volt az Sd.Kfz. 251 páncélozott félláncaltpas csapat szállító jármű, a mai csapat szállítók és gyalogsági harc járművek őse. A páncélozott, de nyitott tetejű „félhernyóból” több mint 15 ezer készült, és a gépesített páncélgránátos alakulatok elengedhetetlen eszköze volt a nyugati villámháború, majd a keleti front ütközeteiben is. A kormányzott első gumikerekekkel és láncaltpas hátsó futóművel gyártott 251-esre egész járműcsalád épült. Nehéz elképzelni olyan feladatkört (felderítés, utász csapatok szállítása, sebesült mentés, légvédelem, páncélelhárítás), amire nem volt változata. Külön érdekesség az Uhunak is nevezett, 60 centiméteres átmérőjű, 1500 méterig világító infravörös reflektorral felszerelt típus, amely a háború végén a kisebb méretű és teljesítményű FG 1250 infravörös reflektorral ellátott Panzerkampfwagen V Panther Ausf. G Párduc közepes harckocsikat támogatta.

Il-2/m3-ások bevetésre készen.

Földi célok támadására induló FW 190-es.

37 milliméteres ágyú az Sd.Kfz 251-re erősítve.

Uhu, az éjjel is látó 251-es.

Tigris: erős páncél, erős ágyú, gyenge futómű.

Melyik az a német gyalogsági fegyver, amely már a második világháború keleti frontját is megjárta és gyakorlatilag a mai napig gyártják? A Maschinengewehr 42, azaz az MG 42 közepes géppuska. A jellegzetes hangú, 7,92×57 milliméteres Mauser-lőszerrel használó fegyver a kiváló, de drágán gyártható MG 34-es utódja volt. A mai értelemben vett modern géppuskacsalád máso-

dik tagja olcsóbb és egyszerűbb szerkezettel készült, ugyanakkor megmaradt legendás megbízhatósága, tűzgyorsasága. A fegyver a korát messze megelőző kialakítását dicséri, hogy 7,62×51 milliméteres NATO-lőszerrel átalakított változatát, MG 3 néven, a német Rheinmetall a mai napig gyártja.

Kisebbség, de a maga nemében ugyanolyan hatékony fegyver volt a több mint

1,1 millió darabszámban gyártott MP 40 géppisztoly. A 9×19 milliméteres Parabellum-lőszerrel használó fegyver az MP 38-as átalakított, olcsóbban és gyorsabban gyártható változata. Elsősorban a városi harcokban, rohamokban teljesített kiválóan a 100–200 méterig pontos fegyver. Hátrányként említhetjük, hogy a két sorban elhelyezkedő 32 lőszer gyakran elakadt, főleg, ha szennyeződés került a tárba – ami a fronton könnyen előfordulhatott.

A legjobban sikerült német vadászgépnek a Focke-Wulf FW-190 bizonyult. Tervezésénél mintha a vadászpilóták összes kívánságát meghallgatták volna: a frontvonalak göröngyös reptereit jól viselő széles nyomtáv, sérülésálló, léghűtéses motor, erős gépágyú, remek kilátás, kis és közepes magasságokban a Spitfire Mk V-öst is legyőző repülési teljesítmény. A vadászgépek (A-, majd D-sorozat) mellett F-W-190F jelzéssel erősebb fegyverzetű, páncélozott csatarepülőgépek is készültek. A német robbanómotoros-légcsavaros vadászgépek csúcsát pedig a háború végén már csak kis számban megjelent Ta-152-es változat jelentette.

Háromlábú fegyverállványon az MG 42-es.

Az MG 42-es mai változata, az MG 3-as Afganisztánban.

Győzelem a gyanakvás árnyékában

Berlin meghódítója,
Georgij Zsukov marsall
(első sor, balról a második),
mellette a brit Bernard
Montgomery tábornagy.

BERLIN, VÉGÁLLOMÁS

BÁR A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ LEGVÉGÉN A SZÖVETSÉGESEK KÖZÖTTI NÉZETKÜLÖNBSÉGEK MÁR TELJESEN NYILVÁNVALÓAK VOLTAK, AZ ELLENTÉTEK MÉGSEM BONTOTTÁK MEG A HITLER-ELLENES KOALÍCIÓT. MINDEKÖZBEN LEZAJLOTT AZ EURÓPAI HADSZÍNTÉR UTOLSÓ NAGY ÖSSZECSAPÁSA, A BERLINI CSATA, AMELY ELHOZTA A HARMADIK BIRODALOM ÖSSZEOMLÁSÁT.

A második világháború utolsó hónapjaiban a nyugati hatalmak és a Szovjetunió viszonyát már a gyanakvás és a bizalmatlanság jellemezte. Sztálin – a valóságnak egyébként teljesen megfelelő – jelentéseket kapott arról, hogy a németek különbékét szeretnének kötni az angol-szász országokkal, amelyek számos katonai és politikai vezetője mielőbbi támadást szorgalmazott Berlin ellen, leszűkítendő a szovjet megszállási övezetet. A német főváros bevételére lett is volna lehetősége az európai szövetséges haderőket irányító Dwight D. Eisenhower tábornoknak, hiszen nyugaton véglegesen összeomlott a német arcvonal, és az ellenség nem sokat tett azért, hogy megállítsa az előrenyomuló angol-amerikai erőket.

Berlinben házról-házra folyt a küzdelem.

VERSENYFUTÁS A „FŐDÍJÉRT”

Ezzel ellentétben keleten, a Vörös Hadsereg szemben elkeseredett ellenállás mutatkozott, nem véletlenül. Ott ugyanis a háború első napja óta páratlan kegyetlenséggel folyt a küzdelem, a náci ideológiából adódóan. Hitler a kezdetektől fogva a hatalmas számú szláv és közép-ázsiai népcsoportok elpusztítására vagy rabszolgasorba taszítására törekedett. A mézárálás mindennapos volt: ebben nemcsak a hírhedt SS, illetve a szervezet irányítása alá tartozó félkatonai akciócsoportok vettek részt, hanem a Wehrmacht egységei is. A Szovjetunió területén elkövetett bűnökért aztán a Vörös Hadsereg katonái szörnyű bosszút álltak. Haragjukat csak tovább szította a kisebb-nagyobb sziléziai megsemmisítő táborok felfedezése. Érthető tehát, hogy a szovjetek számára a gyűlölt Harmadik Birodalom központja több volt egyszerű célpontnál.

Akkor kié legyen Berlin? A kérdésben a szövetségesek végül az 1945. február elején rendezett jaltai konferencián kötött megállapodást tekintették irányadónak: ekkor Berlint a szovjet megszállási övezetbe sorolták. Eisenhower tehát úgy döntött: nem nyomul be túl mélyen a Vörös Hadsereg hatáskörébe utalt területre, s nem áldozza fel katonái életét egy olyan városért, amelyet később ki kellene ürítenie.

Sztálin ugyanakkor úgy gondolta: szövetségesei jaltai ígéretük ellenére meg akarják szerezni Berlint a Vörös Hadsereg elől, ezért 48 órát adott az 1. Belorusz Frontot irányító Georgij Zsukovnak és az 1. Ukrán Front parancsnokának, Ivan Konyevnek, hogy az április közepén megindítandó támadás részletes tervét kidolgozzák. Az eredeti elképzelések szerint Berlin bevétele Zsukovra várt, Konyevet pedig azzal bízták meg, hogy a Neisse folyó felől támadva elszigetelje a Központi Hadseregcsoportot a várost védő egységektől. Sztálin azonban ravaszul versenyhelyzetet teremtett a két, amúgy is rivalizáló parancsnok között azzal, hogy engedélyezte: amennyiben az ellenség keményen ellenáll Berlintől keletre, és ezzel késlelteti az 1. Belorusz Front offenzíváját, az 1. Ukrán Front csapást mérjen a városra dél felől. A „fasiszta fenevad” (ahogy Sztálin nevezte Hitlert) fészket május elsejére el kellett foglalni.

A támadást Zsukov 1945. április 16-án, a kora hajnali órákban, félórás tüzér-

ségi előkészítés után indította meg, ám a szovjet előrenyomulás közvetlenül a seelowi magaslatok előtt elakadt. Az egy órával később akcióba lendülő Konyev arcvonalán viszont minden a tervek szerint haladt. Az 1. Ukrán Front tüzérsége 40 percen keresztül lőtte a német állásokat, majd a csapatok az II–2 Sturmovik csatarepülők által szétterített sűrű fehér füstfelhő takarásában megkezdték az átkelést a Neissén. A fő csapásmérő erők a következő nap délutánján már Cottbust is a hátuk mögött hagyták, és Lübben felé száguldottak. Konyev ekkor felhívta Sztálint, s tájékoztatta a fejleményekről, mire a legfelsőbb főparancsnok a jó híreket hallva közölte vele: „Küldje a harckocsikat Berlinbe!”

Zsukov tehát komoly hátrányba került a „fődíjért” folytatott versenyfutás-

dolgozott” területen, s változatos módszereket alkalmazva füstölték ki a németeket a pincékből, házakból. A harckocsik eközben mindent szétlőttek, ami elegendő fedezéket nyújtott egy géppuskaállás vagy akár egy mesterlövész számára.

Mindeközben a városon kívül is dúlt a harc, amely április 25-én ért fontos pillanatához: Zsukov és Konyev erői ekkor egyesültek a Berlintől nyugatra található Ketzin körzetében, s ezzel bezárult az ostromgyűrű a Harmadik Birodalom központja körül. Két nappal korábban az is eldőlt, hogy ki nyeri meg a Berlinért folytatott versenyt, miután 11 074-es számú utasításában a Sztavka (a szovjet főparancsnokság) kijelölte az 1. Belorusz és az 1. Ukrán Front hadművelési területeit elválasztó határvonalat.

A rommá lőtt Reichstagot 1945. április 30-ra szinte teljesen elfoglalták a szovjetek.

ban. Az immár az 1. és a 2. harckocsihadsereggel is megtámogatott csapatai még mindig a seelowi magaslatok előtt toporogtak, emellett Sztálin is korholta a késlekedésért, egyúttal a tudtára adta: Konyevnek engedélyezte, hogy erői egy részét Berlin ellen küldje. Zsukov végül hatalmas veszteségek árán, kétnapos késéssel áttörte a seelowi dombok kitűnően szervezett védelmét, majd április 21-én reggel egységei betörték a főváros északkeleti kerületeibe. A nap végére Konyev erői is tettere készen álltak Berlin déli kapujánál.

Utcai harcok kezdődtek, házról-házra folyt a küzdelem; a gyalogság óvatosan, ám gyorsan haladt előre a tüzérség és a légióerő által előzőleg már „meg-

Mivel az első számú célpontnak számító Reichstag Zsukov körzetében állt, ő lett Berlin meghódítója.

Az 1. Belorusz Front parancsnoka a 3. csapásmérő hadsereget bírta meg a szimbolikus jelentőséggel bíró épület elfoglalásával, s ezt a feladatot 1945. április 30-án Vaszilij Kuznyecov tábornok emberei közel maradéktalanul végre is hajtották; a nap végére ők birtokolták szinte a teljes Reichstagot, melynek rommá lőtt tetejére 22.50-kor mászott ki két szovjet katona, s lengette meg a sarló-kalapácsos vörös zászlót. Egyedül az alagsorban maradtak németek, az ő ellenállásukat a következő reggelre törték meg a támadók. Május elsején csak a nagy belvárosi park, a Ti-

ergarten és a kormánynegyed maradt az ellenség kezén. Ott állt a Birodalmi Kancellária, amelynek udvara alatt volt Hitler főhadiszállása.

MI TÖRTÉNT A BUNKERBEN?

Leszámítva, hogy a fővárost ezen a napon kezdte lőni a szovjet tüzérség, április 20-án Hitler 56. születésnapja csendesen telt. Éjjel aztán megkezdődött a nagy menekülés; ekkor jutott ki Berlinből például Heinrich Himmler és Hermann Göring. Mindkét náci abban a meggyőződésben távozott, hogy szeretett vezére hamarosan halott lesz, és ő léphet a helyébe. Az áhított cél elérése érdekében Göring lépett elsőként akcióba. Április 23-án táviratozott Hitlernek, amelyben azt javasolta: átveszi a birodalom irányítását, amíg a Führer a külvilágtól elvágva Berlinben tartózkodik. Hitler árulásként élte meg a légierő főparancsnokának lépését, de az igazi csapás csak ezután következett. Április 28-án késő este ugyanis tudomást szerzett arról, hogy Himmler – akinek abszolút lojalitását soha nem vonta kétségbe – a svéd Bernadotte gróffal folytatott titkos tárgyalások során felajánlotta: a nyugaton harcoló német hadseregek megadják magukat Eisenhowernek. Ekkor már a szovjet ostromgyűrű bezárult Berlin körül. Hitler tehát a városban rekedt, de amúgy sem akart távozni: még 22-én úgy határozott, hogy marad, s átveszi a védelem irányítását.

Valamikor április 29-én hajnali 1 és 3 óra között feleségül vette Eva Braunt, majd magához rendelte egyik titkárnőjét, Gertrude Jungét, s diktálni kezdte neki politikai végrendeletét, amelyben az

utódlás kérdésével is foglalkozott. Úgy hitte, hogy a hadsereg, a légierő, valamint az SS vezetői elárulták és megfosztották őt a győzelemtől. Így csak a haditengerészet vezetője, Karl Dönitz léphetett a helyére. Ez volt az utolsó fricska a szárazföldi haderő számára, amely a harc legnagyobb részét vívta, s a legtöbb katonát veszítette a háborúban.

Április 30-án, amikor a szovjetek már a Reichstagot ostromolták, Hitler végső búcsút vett legközelebbi munkatársaitól, majd a feleségével együtt visszatért szobájába. Néhány pillanat múlva dörrenés hallatszott. Kis idő elteltével páran beléptek a Führer szállására. Hitler holttestét a pamlagon elterülve találták; pisztolyával vetett véget életének. Oldalán feküdt Eva Braun. Ő mérget nyelt. A pontos idő ekkor 1945. április 30. délután 3 óra 30 perc volt. A tetemeiket a bunkerből felvitték a kertbe, egy bombatölcsérbe helyezték, benzinnel leöntötték és elégették. Három nappal később, május 2-án véget ért a berlini csata is, miután reggel 6 órakor Karl Weidling tábornok, a város április 23-án kinevezett parancsnoka megadta magát, s a harc beszüntetésére szólította fel embereit.

1945. május 7-én hajnali 2 óra 41 perckor Eisenhower reimsi főhadiszállásán – Dönitz rádión keresztül érkezett felhatalmazására – Alfred Jodl vezérezredes, a Véderő Főparancsnokság (Oberkommando der Wehrmacht – OKW) hadművelési irodájának vezetője aláírta a feltétel nélküli megadásról szóló dokumentumot. Sztálin ugyanakkor meg egyezett partnereivel abban, hogy a győztesek erre az okmányra úgy tekintsenek, mint a kapituláció előzetes

jegyzőkönyvére, így a németeknek meg kellett jelenniük Berlinben egy újabb ceremónián. Ezen Georgij Zsukov marsall, Sir Arthur Tedder, az angol légierő marsallja (Eisenhower helyettese), Carl Spaatz, az amerikai légierő altábornagyja és Jean Marie Gabriel de Lattre de Tassigny tábornok, az 1. francia hadsereg parancsnoka képviselte a szövetségeseket, míg Wilhelm Keitel tábornagy, az OKW főnöke, Hans-Jürgen Stumpff tábornok, a Luftwaffe parancsnoka és Hans von Friedeburg tengernagy, a haditengerészet főparancsnoka a legyőzött felet. A feltétel nélküli fegyverletételről szóló okmány aláírása közép-európai idő szerint 1945. május 8-án este 22 óra 43 perckor (moszkvai idő szerint május 9-én 0 óra 43 perckor) befejeződött; ezzel hivatalosan véget ért a Németország ellen öt éve, nyolc hónapja és hét napja vívott háború.

KONFERENCIÁRÓL KONFERENCIÁRA

Két hónappal később, 1945. július 7-én a győzelem kivívásában oroszlánrészt vállalt három ország, a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia vezetője tárgyalóasztalhoz ült, hogy döntsön a romokban heverő kontinens sorsáról, és a Japán elleni fellépés részleteiről. A találkozót – szimbolikus okokból – a Berlin melletti Potsdamban, a porosz királyok és német császárok kastélyában, a Cecilienhofban tartották meg, s már a harmadik volt a nagyhatalmakat irányító politikusok konferenciáinak sorában.

A nyitányt az 1943. november 28-án kezdődött négynapos teheráni találkozó

Keitel aláírja a feltétel nélküli fegyverletételről szóló okmányt.

A győzelem hírére önfelédtt ünneplés követte.

jelentette, ahol Joszif Sztálin szovjet vezető, Franklin D. Rooseveltt amerikai elnök és Winston Churchill brit kormányfő megállapodott arról, hogy a harcot Németország totális vereségéig folytatják, és nem kötnek különbékét a tengelyhatalmakkal. Döntöttek a második front megnyitásáról is; az 1944 májusára tervezett partraszállás helyszínéül ugyanakkor Franciaországot választották, nem a Churchill által favorizált Balkánt.

A teheráni találkozó után 14 hónappal rendezett, 1945. február 4-én kezdődött jaltai konferencia idejére a Vörös Hadsereg győzelmet győzelemre halmozott. A hadi sikerek hatalmas tekintélyt biztosítottak Sztálinnak, aki tehát a lehető legkedvezőbb pozícióból várhatta a tárgyalásokat, az egyhetes értekezleten pedig maximálisan ki is használta lehetőségeit annak érdekében, hogy a világháború után Kelet-Európa a szovjet érdekszférába kerüljön. Így fordulhatott elő például, hogy a bolsevizmus és a Szovjetunió térnyerését megakadályozni akaró Churchill tiltakozása ellenére Rooseveltt hajlandó volt feladni a londoni emigráns lengyel kormány támogatását, amelynek eredményeként a Sztálin mellett megalakuló, zömében kommunista politikusokból álló lubini kabinet jutott hatalomra. Jaltában az is eldőlt, hogy a Szovjetunióhoz kerülő keleti területeiért cserében Lengyelország az Odera és a Neisse folyóig terjesztheti ki nyugati határait, Németország maradványait pedig megszállási övezetekre osztották. Emellett megállapodás született a háborús főbűnösök bíróság elé állításáról is.

A „három nagy” potsdami konferenciáján a Szovjetuniót Sztálin képviselte, új szereplő volt viszont az időközben elhunyt Rooseveltt utóda, Harry S. Truman amerikai elnök, illetve Clement Attlee is, aki 1945. július 28-án váltotta a brit választásokon vesztes Churchillt. A megbeszélések során – egyebek mellett – véglegesítették a németországi, az ausztriai és a berlini megszállási zónákat, kijelölték Lengyelország új határait, visszaállították Ausztria szuverenitását, a kelet-poroszországi Königsberget (ma Kalinyingrád) és környékét pedig a Szovjetunióhoz csatolták.

Az amerikaiak pár nappal a potsdami konferencia augusztus 2-i befejezését követően bevetették az atombombát; az új fegyverrel augusztus 6-án Hirosimát, 9-én pedig Nagaszakit pusztították el.

Sztálin, Rooseveltt és Churchill Teheránban ült össze először.

A jaltai konferencián a szovjet vezető akarata érvényesült.

Potsdamra már csak Sztálin maradt meg az eredeti szereplők közül.

Az áldozatok magas számát, illetve a borzasztó rombolást látva Japán hamarosan kapitulált, és ezzel új korszak kezdődött a világtörténelemben, melyet a két superhatalom, a Szovjetunió és az Egyesült Államok rivalizálása jellemezett.

(Forrás: William L. Shirer: *A Harmadik Birodalom felemelkedése és bukása*, Teleteacher, 1996; Karl Bahm: *Berlin, Hajja és Fiai* Könyvkiadó, 2002; Julian Thompson: *A V-nap – az európai győzelem napja*, Alexandra Kiadó, 2005; rubicon.hu)

Okinavát csak hatalmas áldozatok árán, 82 nap alatt tudták elfoglalni az amerikaiak.

VÉRÉS VÉGJÁTÉK

MÍG EURÓPA ÜNNEPI MÁMORBAN ÚSZOTT, ÁZSIÁBAN MÉG KORÁNTSEM ÉRT VÉGET A HÁBORÚ. A CSENDES-ÓCEÁNI HADSZÍNTÉREN TOVÁBB FOLYT A MÉSZÁRLÁS, ÉS MÁJUSBAN MÉG CSAK EGY SZŰK CSOPORT SZÁMÁRA VOLT VILÁGOS, HOGY HAMAROSAN BEFEJEZŐDNEK A HARCOK. A HOSSZÚ KÜZDELEM VÉGÉRE KÉT ATOMBOMBA TETT PONTOT.

Az USA egészen 1941 végéig el tudta kerülni, hogy belépjen a háborúba. Szövetségi szerepe gyakorlatilag a nyersanyag és az utánpótlás szállítására korlátozódott. A fokozódó japán agresszió miatt tett ugyan bizonyos ellenlépéseket (ilyen volt 1940-ben a csendes-óceáni flotta átvezénylése a stratégiailag kiemelt helyen álló Pearl Harborba), de hivatalosan nem vett részt semmilyen ütközetben. Az óvatos magatartás kegyetlenül megbosszulta magát. Japán igencsak ideges lett a Hawaii-szigetekre költöztetett flottától, s rövid gondolkodás után megelőző csapásra szánta el magát. Mivel a japán flotta egységei viszonylag szétszórta tevékenykedtek az óceánon, egy Pearl Harborból induló szervezett támadás óriási károkat okozhatott volna. Ezt megelőzendő, 1941. december 7-én vadászgépek megtámadták Pearl Harbort, óriási károkat okozva a biztonságosnak hitt

kikötőbe vezényelt, egy helyre csoportosított hajóknak. A végeredmény az amerikai közvélemény első traumáját okozta: összesen hét csatahajót súly-

lyesztettek el, további tizenegyet pedig a használhatatlanságig megromgáltak. A támadás váratlanságára jellemző, hogy az amerikai repülőik többsége fel sem

Az USA hadba lépését kiváltó ok: a Pearl Harbor elleni japán támadás.

A USS ARIZONA emlékmű a Pearl Harbor-i kikötőben.

tudott szállni. Mintegy kétszáz gép semmisült meg a földön, de az igazi sokkot az okozta, hogy több mint kétezer ember halt meg a támadás alatt. Az USA egy pillanat alatt szakított korábbi szemléletével, és hadat üzent a tengelyhatalmaknak. Ezzel kezdődött az a történet, amely – az európai hadszíntéren dúló háborúval ellentétben – nem ért véget 1945 májusában.

AMERIKA BOSSZÚÉRT KIÁLT

A japánok a tökéletes időzítés után vérszemet kaptak, és sorra szállták meg a csendes-óceáni szigeteket. Mindezt egy ideig könnyedén tehették, hiszen az Egyesült Államoknak majdnem fél évbe került, míg összeszedte magát Pearl Harbor katasztrófája után. Ráadásul a japánok nem elégedtek meg a szigetvi-

lággal. Rárontottak a szövetségesek hozzájuk közeli gyarmatterületeire is, ezzel vészesen közel kerültek Indiához. Elesett Burma és Hongkong, s már-már úgy tűnt, a japán invázió a hitleri Németország kezdeti sikereit ismétli meg, amikor az amerikaiak előbb a Korall-tengeren, majd egy hónappal később, 1942 júniusában a Midway-szigetknél vívott csatában győzedelmeskedtek.

A háború végső szakaszában az amerikai légierő rendszeresen bombázta a japán nagyvárosokat.

Ettől a ponttól kezdve a japánok folyamatosan veszítették el az addig meghódított szigeteket. Defenzívájuk óriási embervesztéssel járt. Az USA tengerészgyalogságának szigetről szigetre kellett visszaszorítani őket, s minden ilyen csata egyre nagyobb áldozatot követelt. A végső cél elérésével kapcsolatban azonban már senkinek sem voltak kétségei. Amerika bosszúért kiáltott, a katonák pedig megadták, amit kért a nép. 1944 októberében, a Leyte-öbölnél vívott csatában végső csapást mértek a japán hadiflottára, amely tulajdonképpen meg is szűnt létezni. A megmaradt hajók ugyanis az 1945 elejére állandósuló üzemanyaghiány miatt a kikötőkben vesztegeltek. Súlyosbította a helyzetet a folyamatos amerikai bombázás is, amely immár a japán anyaországra irányult. A Tokió elleni légitámadás

A japánok Ivo Dzsima szigetét alagutakból és álcázott bunkerekből álló erődítménnyé alakították át.

1945. március 9-10-én például 83 000 ember halálát okozta. Az Egyesült Államok véresen komolyan gondolta, amikor Pearl Harbor után kinyilvánította: a legbrutálisabb büntetésben részesíti az agresszorokat. Így érkezett el az 1945-ös esztendő, amely Európának a békét, Japánnak viszont a poklot hozta el.

A háború utolsó éve tartogatott még két öldöklő csatát. Az Ivo Dzsimánál és Okinavánál zajlott harcok során a két fél mintegy 150 000 embert veszített. Ekkor azonban már nem volt megállás. Ivo Dzsimát március végén, Okinavát júniusban, már az európai háború vége után foglalták el. A japánok tudták, hogy vesztek, de fogalmuk sem volt arról, mire készül az Egyesült Államok az azonnali és feltétel nélküli fegyverletétel kikényszerítése érdekében.

ÚJ SZEREPLŐK A SZÍNEN

1945 nyarára a vég már nyilvánvalóvá vált. A szövetségesek számára csak az volt a kérdés, mekkora áldozatot követel tőlük a japán szigetek elfoglalása. Az amerikai szárazföldi hadsereg vezetői ötszáz ezer–egymillió saját halottal számoltak, ezt pedig – tekintve, hogy Európában már véget ért a háború, s a közvélemény figyelme a távol-keleti hadszíntérré összpontosult – senki nem akarta megkockáztatni. A megoldást minden idők legagresszívabb alkalmazott fegyvere, az atombomba jelentette. Időközben Sztálin is beszállt a Japán elleni háborúba, ám csak 1945. augusztus 8-án küldte el hadüzenetét. Ekkora tulajdonképpen már mindegy volt, mit tesz a szovjet diktátor. Két nappal előtte, augusztus 6-án az Enola Gay nevű B-29-es

amerikai bombázó ledobta Hirosimára a történelem legpusztítóbb terhét. A hatást még a bomba megálmódói sem tudták felmérni előre. A város gyakorlatilag eltűnt a föld felszínéről, az áldozatok száma 90–160 ezerre tehető. Augusztus 9-én Nagaszakira dobták le a második atombombát. A szovjet csapatok pedig ugyanezen a napon támadták meg a Mandzsúriában állomásozó japán erőket. Ez volt az a nap, amikor a két különálló háború szálai végül összeértek, hogy azután egyszerre szakadjanak meg.

A MANDZSÚRIAI KONFLIKTUS

A második kínai–japán háború néven is ismert mandzsúriai konfliktus gyakorlatilag 1931-ben kezdődött, ám tényleges háborúról csak 1937-től beszél-

Az első atombombát célba juttató gép legénysége.

Az atomcsapás után Hirosima a földdel vált egyenlővé.

hetünk. Japán „történelmi génjeibe” volt kódolva a Kína elleni küzdelem, így nem volt meglepő, hogy a világpolitikailag zűrzavaros időket és egy nem valós casus bellit kihasználva lerohanta Mandzsúriát. Az okot a mukdeni incidens szolgáltatta a japánoknak, amelynek során levegőbe repült egy Japán által épített dél-mandzsúriai vasútvonal. Valószínűsíthető, hogy maguk a japánok álltak az akció mögött, de annyira nem érdekelték őket a következmények, hogy miután a Népszövetség elmarasztalta, Japán egyszerűen kilépett a szervezetből. A megszállás csak előzménye volt egy nyolc esztendőn át tartó háborúnak Kína és Japán között. A mandzsúriai területen a japánok bábállamot hoztak létre, de 1937-től totális hódítással próbálkoztak. Elfoglalták Sanghajt és a kormány székhelyét, Nan-

kingot is, ahol a történelem egyik legbrutálisabb mészárlását hajtották végre. A szakirodalom szerint 40–200 ezer kínait végeztek ki, és a kegyetlenkedések ezen a ponton nem értek véget. Ebben a háborúban működött a Japán Császári Hadsereg hírhedt 731-es alakulata, amely a mai napig felfoghatatlan emberkísérleteket végzett a megszállt területeken, elsősorban Mandzsúriában. A kínai hadsereg az ország belsejébe húzódott vissza, egészen addig, amíg a szovjetek au-

A VÉG

A japán vezérkar még az atombombák után is folytatni akarta a háborút. Kormányülést hívtak össze, ám végül személyesen a császár lépett közbe, kimondva az elkerülhetlent: a birodalom feltétel nélkül kapitulál a szövetségesek előtt. Augusztus 15-én elhangzott Hirohito történelmi beszéde a rádióban (ez volt egyébként az első alkalom, hogy az uralkodó beszédet intézett nemzetéhez), a tényleges békekötés azon-

gusztus 9-én meg nem támadták a Mandzsúriát elfoglaló japánokat. Tizenegy nap kellett ahhoz, hogy a teljesen demoralizált japán hadsereg kapituláljon. A háborúnak azonban ezzel még mindig nem volt vége.

ban még váratott magára. Ennek fő oka az volt, hogy a dokumentumot ellenjegyzőknek – köztük Douglas MacArthur tábornoknak, a szövetséges erők főparancsnokának – a helyszínre kellett érniük. Így lett szeptember második napja az aláírási ceremónia hivatalos időpontja.

Az esemény helyszínéül az amerikai flotta legendás hajóját, Chester Nimitz tengernagy büszkeségét, a USS MISSOURIT választották. A csatahajó különleges jelentőséggel bírt: ott volt az utolsó két nagy csatánál, Ivo Dzsimánál és Okinavánál is. A feltétel nélküli kapituláció okmányát japán részről Mamoru Sigemicu külügyminiszter és Joshijiro Umezu tábornok írta alá, a szövetséges erők főparancsnokaként pedig Douglas MacArthur tábornok ellenjegyezte. Az Egyesült Államok hivatalos képviselőjeként Nimitz tengernagy volt jelen. A dokumentumot 1945. szeptember 2-án, vasárnap reggel 9 óra 4 perckor írták alá. Ekkor ért véget hivatalosan a második világháború. Majdnem négy hónap az európai békekötés után.

Egy ápolónő,
százharminc
sebesült

MINDIG FRONTVONALBAN

SZILÁGYI ILONÁVAL ELŐSZÖR MÁRCIUSBAN, KILENCVENEDIK SZÜLETÉSNAJÁN TALÁLKOZTAM, AMIKOR TÖBBEK KÖZÖTT HENDE CSABA HONVÉDELMI MINISZTER EMLÉKLAPJÁT IS MEGKAPTA. ILONKA NÉNI EGYEDÜL, BOT NÉLKÜL JELENT MEG AZ ÜNNEPSÉGEN. ARCA MEGLEPETT, ÉS MOSOLYGÓS VOLT. SZEME SOKSZOR KÖNNYBE LÁBADT A KEDVES SZAVAK HALLATÁN.

Pár héttel később kettesben beszélgettünk, pontosabban: Ilonka néni mesélt. Közel három órával később leállítottam a diktafonomat, és elköszöntem. Másnap csöngött a telefonom: „Kedveském, tegnap óta eszembe jutott még pár dolog, elmondhatom?” És folytatta...

VÖRÖSKERESZTESKÉNT

Szilágyi Ilona 1925. március elsején született Poroszlón. 1939-ben, tizennégy évesen a Beliczay mézeskalács-nagyüzem üzemében eladóként kezdett el dolgozni.

– 1943-ban olvastam egy újságban a Vöröskereszt hirdetését, amelyben önkéntes ápolókat kerestek. Elhatároztam, hogy jelentkezem. A Vöröskereszt vezetője akkor Apor Gizella bárónő volt,

aki megkérdezte tőlem, miért akarok önkéntes ápolónő lenni? Erre én azt válaszoltam: tudom, hogy nincs elég nővér, és szeretnék segíteni a sebesült embereken.

Ezután Ilona egy továbbképzésen vett részt, ahol – egyebek mellett – elsajátította a sebfertőtlenítést, illetve azt, hogy a töréseknél mit és hogyan csináljon. A tanfolyam végzetével bizonyítványt kapott, amin a következő szö-

veg olvasható: „Bizonyítvány, melynek erejével a Magyar Vöröskereszt ezennel bizonyítja, hogy Szilágyi Ilona a Magyar Vöröskereszt 201-sz. Hadikórháza (Ma a Fáy András Közlekedésgépészeti Műszaki Szakközépiskola – a szerző megjegyzése) 1943 évi január hó 15-től, 1943 évi február hó 15-ig megtartott házi betegápolási tanfolyamon részt vett, s tudásáról előtűnk eredményesen vizsgázott.”

A 11. HELYŐRSÉGI KÓRHÁZBAN

– A tanfolyam után a 11. helyőrségi katonakórházba helyeztek, előtte azonban két alkalommal, két idősebb nővérrel a Keleti pályaudvarra is elküldtek, ahol katonáknak osztottunk élelmiszert.

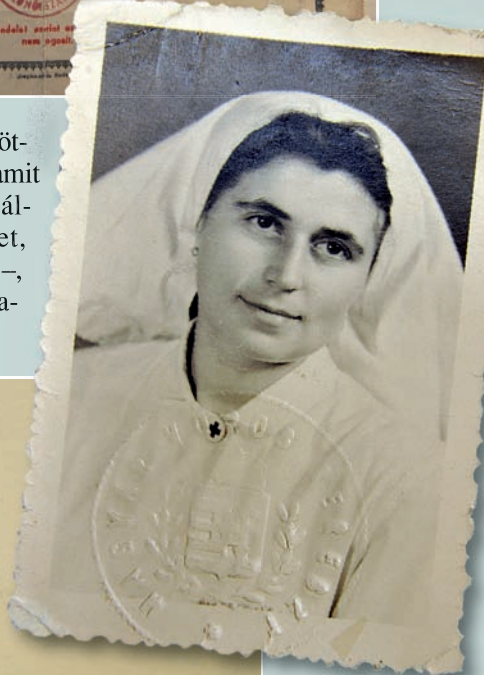
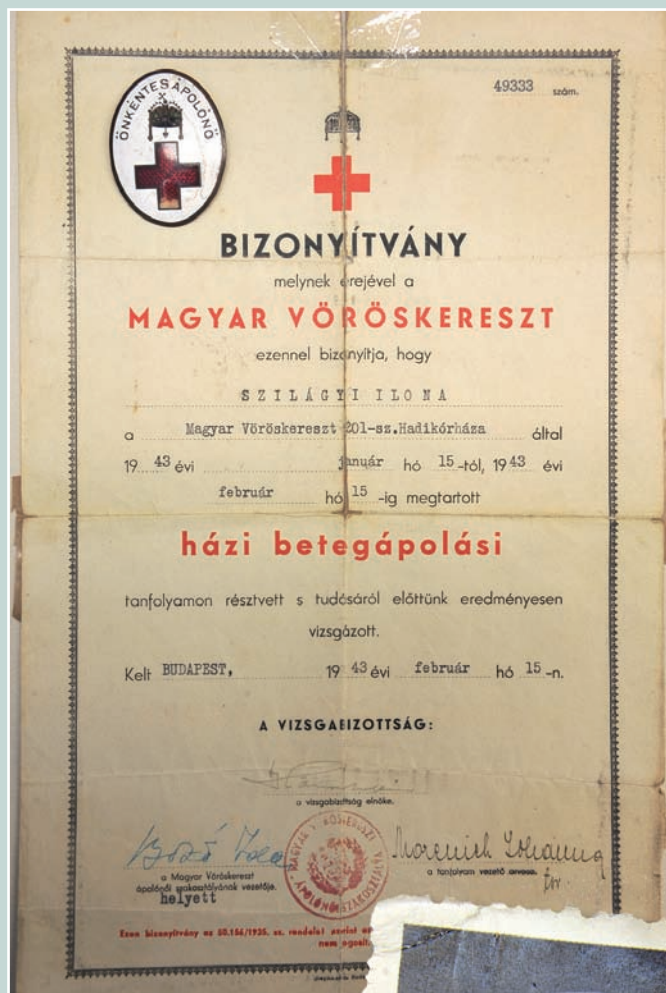
Ilonka néni 1943 és 1945 között dolgozott a helyőrségi kórházban.

– Az első év nem volt olyan nehéz. Az egyik nővértársammal, Margóval összebarátkoztunk. 1943-ban és 1944 elején, amikor még ki lehetett járni a kórházból, sokat mentem át hozzá, mert én akkoriban Csepelen, ő pedig a Népszínház utcában lakott.

1944 végén viszont már kijárási tilalom volt, és a kórház helyzete is egyre nehezebbé vált.

– Nemcsak ápolónő voltam, hanem önkéntes véradó is. 1944-ben akadt olyan nap, hogy kétszer-háromszor is kellett vért adnom, annyi volt a sebesült. Százharminc beteg jött rám. Ugyan a vízcipeléshez, a beteg mozgatásához és fürdetéséhez kaptam magam mellé három katonát, ennek ellenére nagyon fárasztó munka volt – emlékszik vissza Ilonka néni, aki azt is elmeséli, hogy az utcáról sokszor jöttek be az emberek segíteni a sebesülteken.

– De inkább ne jöttek volna, mert amit a kórházban találtak – edényeket, ágyneműket stb. –, haza is vitték magukkal.

A kórház annyira túlszűfolt volt, hogy sok betegnek csak az emeletes ágyak közé elhelyezett hordágyakon jutott hely. A harcok miatt legtöbbször este hét után tudták a sebesülteket beszállítani.

– Nappal a kórtermekben dolgoztunk, este fürdettük a sérült katonákat, majd reggel újra a kórtermekben kezdtünk. A fürdetés nagyon megerőltető volt: bokáig érő vízben kellett egymás után lemosni a sérült katonákat. Pihenésképpen a sarokba, az ajtó mögé álltam, és úgy aludtam pár órát. Amikor a nevemet kiabálták tudtam, hogy vért kell adnom.

Ilonka néni elmondta, hogy a véradás nem olyan volt, mint ma. A beteg ágya mellé toltak egy széket, vagy egy ágyat, amin a véradó ült vagy feküdt, és egy forgatható masina segítségével a sebesült közvetlen módon kapta tőle a vért. Sokszoros véradása miatt enged-

lyezték, hogy a tisztai étkezdében ehessen, és az élelmiszerraktárból bármit megkapott, amire szüksége volt.

– Egyik nap az élelmiszerraktár vezetője megkérdezte tőlem, mi újság van fent az osztályon? Nagyon rossz a helyzet – válaszoltam. Nincs mit ennünk, így esténként csak teázunk. Erre kaptam tőle egy hatalmas zsákot, benne cukorral, mákkal, zsemelével, vajjal, felvágottal, sajttal és még rengeteg mással.

Felvittem az osztályra, adtam belőle az orvosoknak is, akik örültek, hogy van egy nővér, aki gondoskodik róluk.

BOMBATÁMADÁSOK

A harcok során a helyőrségi kórházat több bombatalálat is érte, 1944-ben például a belgyógyászati osztály egyik orvosokkal teli szobáját találták telibe.

– Több mint tíz kollégám hunyt el. Egy hét múlva egy másik osztályt is találat ért, ahol szintén sok orvos vesztette életét. 1944 őszén én is megsebesültem. Az udvaron álltam egy kútnál, ahonnan civilekkel együtt a vizet hordtuk. A bal bokám fölé, a jobb combomba és a mellkasomba fűródtek a szilánkok, de csak akkor éreztem a fájdalmat, amikor ráléptem a lábamra.

Ilonka néni felidézte azt is, hogy az orvosok éjszaka sokszor úgy végeztek kisebb műtéteket, hogy a nővérek tartották a fényt adó gyertyákat. Decemberben, miközben a katonák karácsonyfát díszítettek a kórházban, Ilonka néni az egyik kórteremben éppen egy sebesült katonát etetett meg.

– Alig jöttem ki a szobából, szaladt felém egy beteg azt kiabálva, hogy belőttek a kórterembe. Odabent az ágyak össze-vissza álltak, a betegek egymás

hegyn-hátán heverték. A parancsnok két tűzserésszel a helyszínre sietett, de addig nem mentek be hatástalanítani a

fel nem robbant lőszert – ami az egyik ágy végébe esett –, amíg a betegek bent voltak a szobában. A parancsnok elküldött egy katonát, aki pár perc múlva sírva és remegve visszajött: keresztüllőtték a sapkáját.

Az akkor tizenkilenc éves Ilonka ezután egyedül ment be a helyiségbe, hogy kihozza a bent maradtakat.

–Kétrét hajolva berohantam és leterítettem egy pokrócot, arra két matracot fektettem, így húztam ki három fekvőbeteget – meséli.

Miután az összes sebesültet kihozták a kórteremből, Ilonka néni a nővérszobába ment, ahol a remegéstől szóhoz sem tudott jutni: akkor jött ki rajta az idegfeszültség, a félelem. Hősies szolgálataért és helyállásáért a kórház parancsnoka 1944 decemberében kitüntetésre terjesztette föl, ám Ilonka néni azt nem kapta meg: munkáját csak 2008-ban köszönte meg az akkori honvédelmi miniszter.

A HÁBORÚ UTÁN

1945-ben, miután elhagyta a helyőrségi kórházat, Poroszlóra utazott édesanyjához és testvéreihez.

– Először a diósgyőri kohóban vállaltam munkát, ahol egykor édesapám is dolgozott. Később a műszaki irodára kerültem, mint műszaki rajzoló. Sajnos nem tudtam jól rajzolni, ezért beiratkoztam egy gyors- és gépírói tanfolyamra, és a műszaki iroda vezetőjének gépeltem fordításokat.

1949-ben egy újságban megjelent hirdetésben olvasta, hogy Debrecenben ápolónői képzést indítanak.

– Rögton jelentkeztem, és nem telt el egy hét, kaptam is a válaszlevelet, hogy mehetek. Rá egy évre a Belügyminisztérium munkatársai harmadmagammal kiválasztottak: a BM-kórház sebészeti osztályának ápolónője lettem. Boldog voltam, hogy ismét egy fegyveres testület kórházába kerültem.

Később – egy felhívás után – jelentkezett az egri orvosi egyetemre is.

– Hárman pályáztunk, de egyedül a kórház cukrászát engedték továbbtanulni – mondja Ilonka néni.

Jelentkezett a honvédségbe is felcsere nek, de oda sem vették fel, helyette át-helyezték a rabkórházba főnővérnek.

– Egy hét múlva sírva mentem be a BM-kórházba, hogy vissza akarok jönni, mert a rabkórházban nem bírok maradni. Borzalmas hely volt. Az ott eltöltött

idő lelkileg sokkal jobban megviselt, mint a második világháború idején átélt események. Például érzéstelenítő nélkül operálták meg a rabokat, akik üvöltöttek a fájdalomtól. Idegileg úgy kikészültem, hogy nyugtatókon éltem. A gyógyszer naponta háromszor kellett csepegtetni egy pohár vízbe. Egyik nap véletlenül meglödült az üveg és több nyugtató került a pohárba. Sebaj, gondoltam, legalább kialszom magam. Mielőtt hazaindultam,

le akartam fürdeni a rabkórházban, ám a zuhany alatt rosszul lettem, összeestem. Egy kórházi ágyon tértem magamhoz.

Ilonka néni végül 1980-ban a BM-kórházból ment nyugdíjba.

– Sokszor féltem, de merész is voltam. Mindig azt mondtam, azért vagyunk itt, hogy segítünk. Ha azért nem se-

gítünk, mert veszélyes, akkor miért jöttünk ide? – teszi fel a kérdést.

Ma azonban – amikor ő szorul gondoskodásra – alig segítenek neki. Ahogy fogalmaz, a mai egészségügy nem az, mint régen volt.

– Elmentem egyszer az óbudai rendelőintézet szemészetére, mert begyulladt a szemem. Hosszas várakozás után közölte velem az orvos: ahelyett, hogy itt ülök, inkább menjek el kutyát sétáltatni...

AMIT LÁTNOT KELL!

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SOROZATUNKBAN – A KONFLIKTUST MEGÖRÖKÍTŐ TÖBB MINT EZER MOZI-, ILLETVE TÉVÉFILM KÖZÜL – 70 OLYAN ALKOTÁST AJÁNLUNK OLVASÓINK FIGYELMÉBE, AMIT LÁTNI KELL, HOGY TELJES LEGYEN AZ EMLÉKEZÉS...

Az ellenállás frontjai

Ellenállók (Defiance)

Színes, magyarul beszélő, amerikai háborús filmdráma, 137 perc, 2008

Rendezte: Edward Zwick
Főszereplők: Daniel Craig, Liev Schreiber, Jamie Bell

A Bielski-partizánok történetét több irodalmi alkotás is feldolgozta, így a zsidó ellenállók hősies küzdelme a második világháború egyik legismertebb kelet-európai ellenállási mozgalmaként vult be a történelembe. Edward Zwick rendező és forgatókönyvíró tehát autentikus forrásból merített, amikor filmre vitte a három Bielski testvér történetét. A film 1941-ben játszódik, a németek által megszállt Belorussziában. Miután a nácik a falujukat szinte teljesen kiirtották, a Bielski fi-

vérek, Tuvia, Zus és Asael a közeli sűrű erdőbe menekülnek, amelyet gyerekkoruk óta úgy ismernek, mint a tenyerüket. Hamarosan elkeseredett harc veszi kezdetét, amely eleinte pusztán a túlélésükről szól, ám ahogy egyre többen és többen csatlakoznak hozzájuk, rejtekhelyük hamaro-

san valóságos táborra bővül. Az így kialakult közösségnek pedig új túlélési stratégiára van szüksége, amelynek kapcsán bekövetkezik a szakadás: míg Tuvia a védelmet és összetartást hangsúlyozza, addig Zusból partizán lesz...

Szigorúan ellenőrzött vonatok (Ostre sledované vlaky)

Fekete-fehér, magyarul beszélő, csehszlovák filmszatíra, 89 perc, 1966

Rendezte: Jirí Menzel

Főszereplők: Václav Neckár, Josef Somr, Vlastimil Brodsky, Vladimír Valenta

Milos a német megszállás idején lép először szolgálatba a kis vidéki település vasútállomásán. A hallgató fiatalember megismeri az állomásfőnököt, aki ideje nagy részét legszívesebben a galambjai körében tölti. Nagy hatással van rá tapasztalt kollégája, Hubická forgalmista, aki roppant sikeres nőcsábász, ő pedig szerelmes lesz Másába, a fiatal kalauznőbe. Hétköznapi kisemberek ők valamennyien, távol a nagy-

világtól, akikből azonban szinte észrevétlenül nagy hősök lehetnek. A partizánok ugyanis felrobbantották a németek egyik hadianyag-szállítmányát, megrongálva ezzel a fővasútvonalat, s így Milosék állomásán kell áthaladniuk a frontra tartó szi-

gorúan ellenőrzött német katonai szerelvényeknek. A fiatal forgalmista pedig a háború közepén egyik pillanatról a másikra félelmet nem ismerő főszereplője lesz egy titkos szabotázsakciónak... **A film elnyerte a legjobb idegen nyelvű alkotásnak járó Oscar-díjat.**

Hetven évvel a második világháború befejezését követően a jelentősebb hadszíntereken történt események kutatása, dokumentálása és összegzése eredményeként immár autentikus képpel és megközelítően pontos számadatokkal rendelkezünk az egykori frontok nagyságát, a harcok volumenét, a szemben álló felek katonai erejét, az általuk felvonultatott technikai eszközök és fegyverek mennyiségét, valamint a civil- és a katonaidőzöklők számát illetően is. Kevésbé közismert azonban az úgynevezett láthatatlan frontvonalak mentén zajlott események statisztikája, azaz a különböző ellenállási mozgalmak, partizánbrigádok, szabotőrcsoportok, magányos merénylők akcióinak mérlege, a fegyveres támadások, merényletek során megsemmisített ellenséges katonák és eszközök, illetve áldozatul esett saját erők, továbbá a szabotázs- vagy mentőakciók révén megmenekült emberéletek száma. A háborús filmek tekintetében tehát egyfajta hiánypótlásként is értelmezhetők azok az alkotások, amelyek a világháború poklának legismertebb bugyrai, sorsdöntő csatái helyett a Hitler hatalmával és birodalmával szembeni ellenállás kisebb-nagyobb helyi mozgalmainak, csoportjainak, vagy éppen magányos hőseinek állítanak emléket.

Kémnők (Les Femmes de l'ombre)

Színes, magyarul beszélő, francia történelmi dráma, 117 perc, 2008

Rendezte: Jean-Paul Salomé
Főszereplők: Sophie Marceau, Julie Depardieu, Marie Gillain, Deborah François, Maya Sansa

1944 májusában egy ötfős, ejtőernyős női kommandós csapat ereszkedik le a náci által megszállt Franciaországban, hogy kihívásokkal és veszélyekkel teli küldetést hajtsanak végre: megóvják a

normandiai partraszállás tervét őrző brit ügynök titkát és életét, illetve likvidálják a mindnyájukra legnagyobb veszélyt jelentő SS-ezredest, Heindrichet. A hölgyek közül Louise képzett orvlövész, a francia ellenállás egykori vezetőjének özvegye. Jeanne

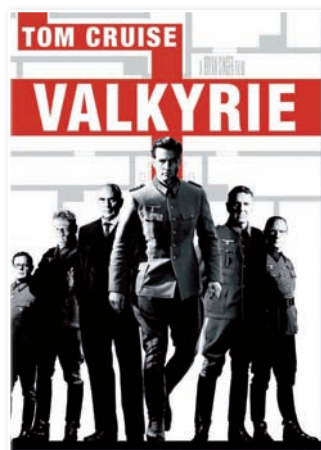
prostituált, aki soha sem habozik, ha ölnie kell. Suzy kabarétáncosnő és Heindrich szeretője. Gaëlle robbantási szakértő, aki örült lázban ég, hogy végre akcióba léphessen. Maria pedig olasz grófnő, aki beépült a francia ellenállásba. Öt egymástól teljesen különböző nő, akik egy közös cél érdekében válnak hőssökké...

Valkűr (Valkyrie)

Színes, magyarul beszélő, amerikai-német filmdráma, 121 perc, 2008

Rendezte: Bryan Singer
Főszereplők: Tom Cruise, Tom Wilkinson, Kenneth Branagh, Thomas Kretschman

A Hitler elleni sikertelen merényletek közül minden bizonnyal az 1944. július 20-án, saját tisztjei és tábornoikai által szervezett, illetve el-

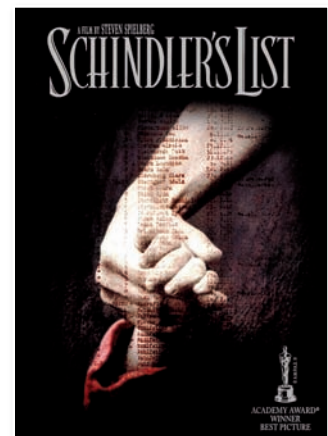
követett akció a legismertebb. Sokak szerint, ha elérte célját, közel egy évvel korábban befejeződhetett volna a második világháború, megannyi szenvedést elkerülve, milliók életét mentve meg ezáltal. Claus von Stauffenberg ezredes tudta, hogy a második világháború kimenetele nem kétséges, Németország veresége csak idő kérdése, az ország sorsa pedig egy örült kezében van. Összeesküvők egy csoportjával a Valkűr fedőnevű hadművelet alapján kidolgozott egy tervet, amelynek célja a hatalom átvétele, kulcsfontja pedig a Führer meggyilkolása volt. Egy váratlan fordulat azonban felborítja az aprólékosan kitervelt akciót, a résztvevőknek rögtönözniük kell. A megváltozott helyzetben Stauffenberg magára vállalja a Hitler elleni merénylet elkövetését...

Schindler listája (Schindler's List)

Színes, fekete-fehér, magyarul beszélő, amerikai történelmi dráma, 188 perc, 1993
Rendezte: Steven Spielberg
Főszereplők: Liam Neeson, Sir Ben Kingsley, Ralph Fiennes, Carolina Goodall

A film főhőse, Oskar Schindler üzletember és szerencsejátékos. A második világháború legelején a megszállt Lengyelországban baráti kapcsolatok és ügyeskedés révén megszerez magának egy gyárat, a Deutsche Emailware

Fabrikt, amely nem győz eleget tenni a megrendeléseknek. Könyvelője, Itzhak Stern rábeszéli arra, hogy minél nagyobb számban foglalkoztasson zsidókat, így nemcsak olcsó munkaerőt talál magának, hanem segíthet is rajtuk. A gyár hamarosan a

zsidók menedéke lesz. 1944-ben a náci az Endlösung, azaz a zsidókérdés végső megoldása jegyében az ő munkáit is a biztos halálba akarják küldeni. Schindlernek gyorsan lépnie kell tehát, ha meg akarja menteni emberei életét. Korrupció árán ráveszi a német hatóságokat, hogy a termelés szempontjából nélkülözhetetlen munkásokkal együtt a gyárat áttelepíthesse a cseh-lengyel határra, Brinnlitzbe. Ekkor készül el a több mint ezer nevet tartalmazó lista; a rajta szereplők kalandos úton, de megmenekülnek a haláltól...

A film 7 Oscar-díjat nyert és további 5 kategóriában jelölést kapott.

A LUSITANIA pillanatok alatt 15 fokkal megdőlt jobbra, ami jelentősen megnehezítette a mentőcsónakok vízre bocsátását.

EGY PISZKOS ÜGY

A LUSITANIA NEVŰ BRIT ÓCEÁNJÁRÓT 1915. MÁJUS 7-ÉN TORPEDÓZTA MEG ÍRORSZÁG DÉLNYUGATI PARTJAINÁL A NÉMET U-20-AS TENGERALATTJÁRÓ; AZ AKCIÓ 1201 EMBER ÉLETÉBE KERÜLT, KÖZÜLÜK 128 VOLT AMERIKAI ÁLLAMPOLGÁR. AZ UTASSZÁLLÍTÓ TRAGÉDIÁJA TEKINTHETŐ AZ ELSŐNEK AZON ESEMÉNYEK SORÁBAN, AMELYEK VÉGÜL ELŐIDÉZTÉK AZ ADDIG SEMLEGES EGYESÜLT ÁLLAMOK HADBA LÉPÉSÉT 1917-BEN, AZ ANTANT OLDALÁN.

Magazinunk előző számában felidézttük a LUSITANIA születésének körülményeit, illetve azt, hogy a korszak egyik leggyorsabb és legnagyobb utasszállítója milyen körülmények között lett az Admiralitás hadianyag-csempészésre használt hajója.

A LUSITANIA – 1959 utassal és személyzettel a fedélzetén – 1915. május elsején indult vissza New Yorkból Liverpoolba: ezen az úton szinte a teljes rakománya hadi dugáru volt. Az alsó fenékraktárban 1702 rézbugát és 1248 láda srappelt helyeztek el. Berakodtak még 74 hordó fűtőolajat, 600 láda konzervet, több száz csomag vegyes darabárut, 329 láda szalonnát, 3863 doboz sajtot, valamint 696 kis hordó vaját. Érdemes meg-

jegyezni, hogy az utóbbi két tétel címzésén a shoeburyness-i Tengerészeti Kísérleti Intézet főfelügyelőjének liverpooli postafiókszáma szerepelt, ami felveti annak gyanúját, hogy a sajt és a vaj valójában nem az volt, aminek mondták.

Egy szinttel feljebb, a fő fenékraktárban – 76 láda bronzrúd mellett – 4927 doboz, durranóhigany-gyutaccsal ellátott .303 űrméretű lőszer kapott helyet. Ezt a valamivel több mint 10 és fél tonna robbanóanyagot tartalmazó, teljes tömegét tekintve 173 tonna árut a Remington Kézfegyvergyártó Vállalat szállította a woolwich-i Királyi Arzenálnak. A hajófenék fölött, az F fedélzet raktározásra és csapatszállításra átalakított helyiségei szintén rejtettek ha-

dianyagot, nagy valószínűséggel lőszert. A gyanús szállítmányok számát gyarapította az a 323 bála nyersszörme is, amely ugyancsak hadi dugáru lehetett – legalábbis három tény erre enged következtetni. Először, hiába biztosították a bálákat 150 000 dollárra, soha senki nem fordult kártérítési igénnyel a biztosítóhoz. Másodszor, az árut két olyan amerikai településről hajózták be, ahol nem voltak szörmeraktárak, ellenben a Dupont de Nemours lőporgyártó társaság működtetett egy-egy leányvállalatot. Harmadszor, az egészet egy olyan liverpooli cégnek küldték, amely sohasem foglalkozott szörmével, ellenben tulajdonosa a gyapotszakmában dolgozott, s a háború alatt nyersgyapotot vásárolt az

Az Admirális a háború kezdeti szakaszában az Angliától nyugatra és Írországtól délre elterülő vizeket – tehát azt a térséget, ahol a LUSITANIA is szerencsétlenül járt – a tengeralattjárókkal szembeni védekezés legkevésbé fontos helyszínének tartotta. Lord Fisher véleménye szerint ugyanis a német búvárhajók (feltételezett hatótávolságuk miatt) csak a doveri védővonalon átcúsúzva érhetik el az Ír-tengert, s arra csak később döbbszert rá, hogy azok Skócia északi csücskét megkerülve is képesek eljutni oda.

antantnak lögyapot előállításához. A gyanú szerint a bálák Dupont-ék lögyapotjának piroxilinnel való változtatását rejtették. A piroxilinnel erősen higroszkópikus, tehát a kapillaritás törvényeinek megfelelően felszívja a vizet. A tengervízben található bróm, jó és konyhasó vegyileg megtámadja a lögyapotban lévő szabad kén-savat, ami a hőmérséklet emelkedésével jár és robbanást idéz elő.

INTÉZKEDÉS NEM TÖRTÉNT

Május 5-én, egy amerikai tankhajóért német torpedótámadás után Winston Churchill tengerészeti miniszter, Lord Fisher flottatengernagy, a tengerészet első lordja és Sir Henry Oliver tengerésznagy, a haditengerészeti vezérkar főnöke az Admirális nagy térképtermében tanulmányozta a helyzetet. Társaságukban megjelent Joseph Kenworthy korvettkapitány, aki abban az időben a haditengerészeti hírszerzés politikai osztályán dolgozott. 1914 szeptembere óta az Admirális birtokában volt a német haditengerészeti rejtjelkulcs, ráadásul az angol és ír partok mentén létesített,

1915 februárjára tökéletesített lehallgató és iránymérő hálózat lehetővé tette számukra, hogy elfogjanak és megfejtssenek szinte minden német haditengerészeti táviratot, s meghatározzák annak pontos feladási helyét. Ennek köszönhetően a legtöbb német hajó pozícióját viszonylag pontosan jelezheték az említett térképterem egyik falát elfoglaló nagy térképen.

Sohasem fog kiderülni, hogy mi hangzott el a beszélgetés során, de Kenworthy utalt rá az 1927-ben megjelent, A tenger szabadsága című könyvében: „A LUSITANIÁT – írta – alaposan csökkentett sebességgel olyan övezetbe küldték, amelyről tudták, hogy ott tenger-

alattjáró várakozik, védőkíséretét pedig visszavonták.” Végkövetkeztetése pedig ez volt: őlordságaik nyilvánvalóan úgy határoztak, hogy a közvélemény ítélőszéke előtt teszik mérlegre a német tengeralattjáró-offenzíva nemzetközi törvényességét és sikerét.

Churchillék ugyanis pontosan tudták, hogy a LUSITANIA útvonalán tevékenykedik a Walter Schweiger sorhajóhadnagy irányította U-20: a tengeralattjáró május 5-én a 99 tonnás EARL OF LATHOM nevű vitorlás szkúnert süllyesztette el, majd később egy gőzhajót is megtámadott, de kiszemelt áldozata a ködbe menekült. Mindkét akció híre rendkívül rövid időn belül eljutott az Admirálishoz, intézkedés mégsem történt.

Május 6-án Schweiger újabb két hajóval végzett, de egyiket sem tudta egyetlen torpedótalálattal elsüllyeszteni; az első esetben a fedélzeti ágyú, másodsor pedig egy újabb torpedó kellett ahhoz, hogy áldozatát végleg a tengerfenékre küldje. A megbízhatatlan torpedók miatt a legtöbb tengeralattjáró parancsnoka egyébként többre becsülte a felszíni támadást és fedélzeti ágyúját. Ehhez hozzájárult az is, hogy ha a becsapódási szög nem volt szinte pontosan 90 fok, a torpedó csak nagy néha robbant fel, és sokszor még ilyenkor sem okozott végzetes sérülést a hajón.

Május 7-én, 13.20-kor Schweiger füstfelhőt pillantott meg az U-20 orrától jobbra, és hamarosan egy négykéményes gőzhajót vett észre. Gyorsan alámerült, és olyan pozíciót foglalt el, amely tökéletes oldalról nyújtott alkalmat. Az U-20 naplója szerint a torpedót 14.10-kor, 700 méter távolságból, 3 méter mélységre beállítva indította a kapitány; a becsapódási szög 90 fok volt.

EGY TORPEDÓ, KÉT ROBBANÁS

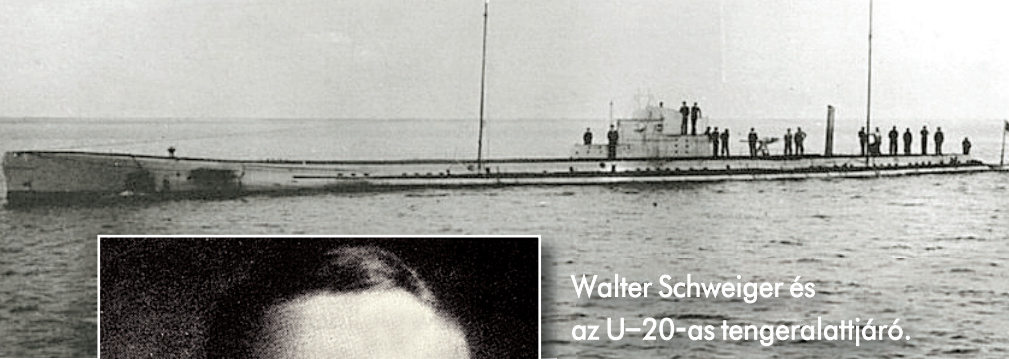
Schweiger lövése valamivel a parancsnoki híd előtt érte a LUSITANIÁT; a találat következtében a hajó gyorsan jobbra dőlt, s az orra víz alá került. A

William Turner kapitány

A torpedó az első kémény előtt, a parancsnoki híd alatt találta el a hajót.

Walter Schweiger és az U-20-as tengeralattjáró.

torpedó okozta detonációt azonban váratlanul egy második, szokatlanul erős robbanás követte, amely az 1. számú kazánház előtt szinte teljesen szétvetette az óceánjáró fenekét. A túlélők beszámolója szerint a torpedó nem hatolt be az 1. számú kazánházba, sem a közvetlenül előtte lévő szénraktárba. A kazánok nem is robbantak fel – ugyanez volt a helyzet a 2. számú kazánházban is. Tehát a második robbanás nem a kazánok miatt következett be, az elsónél nagyobbat szólt és sokkal több kárt okozott. Második és harmadik torpedó pedig nem indítottak; ezt megerősíti a helyszíni vizsgálat, Schweiger hajónaplója és torpedóleltára is. Ebből következően a második robbanást valószínűleg hadi dugáru – a srapnelek, a töltények, esetleg a szörmebálák vagy a sajtosdobozok felettébb kertes tartalma – idézte elő.

A LUSITANIA pillanatok – William Turner kapitány emlékezete szerint mindössze 10 másodperc – alatt 15 fokkal megdőlt jobbra, s a hatalmas lyukon bezúduló víz miatt nagyon gyorsan süllyedni kezdett. Ebben közrejátszott az is, hogy a második robbanás pillanatában a hajó még mindig 18 csomós sebességgel haladt, ráadásul az alsóbb fedélzeteken számos kabinablak nyitva volt, így azokon keresztül is akadálytalanul ömölhetett be a víz.

Turner a bal oldali kiegyenlítő tartályok elárasztásával akarta lelassítani a hajó dőlését, de nem volt, aki végrehajtsa az erre vonatkozó utasítását, mert az elárasztó szelepeket kezelő legénység már a mentőcsónakokhoz rohant. A kapitány ezután teljes bal fordulatot rendelt el; egy utolsó két-

ségbeesett kísérlettel megpróbálta a délutáni napsütésben gyötrelmesen közelinek látszó kinsale-i Öreg-orom, azaz Írország partjai felé irányítani a hajót. Ám ez a próbálkozás sem hozott eredményt, hiszen a hajócsavarok és a kormánylapátok már a vízszint fölött voltak. Tíz perc telt el a torpedó becsapódása óta. Turner belátta, bármit is tesz, a LUSITANIÁNAK vége, s parancsot adott a hajó elhagyására. Az ekkor már 25 fokos dőlés miatt azonban a bal oldali mentőcsónakok nekiütköztek a korlátnak vagy átbuktak azon, míg a jobb oldali csónakok kifelé lódultak, s szinte elérhetetlen távolságra kerültek az óceánjáró oldalától. A helyzet kilátástalansága ellenére megkezdtek az amúgy üresen is öttonnás, kilenc méter hosszú csónakok vízre bocsátását, ám a művelet kevés eredménnyel járt.

Nem sokkal azt követően, hogy a hajócsavarok és a kormánylapátok kiemelkedtek a vízből, a LUSITANIA orra a tengerfenéknek ütközött. Ahogy a hajó fara lassan a tenger felé süllyedt, a kazánházakat határoló válaszfalak engedtek, s ennek következtében a 3. számú kazánház felrobbant, szétvetve a 3. számú kéményt. Mire a gőz eloszlott, a LUSITANIA is eltűnt a habokban – tizennyolc perccel a torpedó becsapódása után. Negyvennyolc mentőcsónakja közül csak hat úszott a roncsok között.

Woodrow Wilson amerikai elnök – miután értesült a tragédiáról – utasította Robert M. Lansing külügyminisztériumi jogtaná-

csost, hogy haladéktalanul tudja meg Dudley Field Malone-tól, a New York-i kikötői vámhivatal felügyelőjétől, szállított-e a luxusgőzös tiltott dugárut. Részletes jelentésében Malone leszögezte: „Gyakorlatilag a LUSITANIA egész rakományát különféle hadi dugáruk tették ki.” Lansing és Wilson megértette: amennyiben köztudomásúvá válik, hogy 128 amerikai halt meg azért, mert a kormány lazán kezelte a semlegesség kérdését, ők ketten minden valószínűség szerint nem fogják túlélni az elkerülhetetlen politikai vihart.

Talán ez is közrejátszott abban, hogy a Németországhoz 1915. május 11-én intézett amerikai tiltakozó jegyzék szántsándékkal nyersen megfogalmazott dokumentum lett. Hiányzott belőle a szokásos diplomáciai bevezetés és az udvariassági záradék. Hajthatatlanul ragaszkodott ahhoz, hogy az amerikai állampolgároknak jogukban áll azon a hajón utazni, amelyiken akarnak, még akkor is, ha egy hadviselő fél felfegyverzett kereskedelmi hajójáról van szó. Mindazonáltal a LUSITANIA fegyvertelen volt – olvasható a tiltakozó jegyzékben.

Válaszjegyzékében Németország nem ismerte el, hogy a LUSITANIA elsülyesztése törvénytelen cselekedet lett volna. Hat ellenváddal igazolta Schweiger akcióját, többek között azzal, hogy a luxusgőzös a brit haditengerészet segédhajója volt, fegyverzetel látták el, továbbá löszert és hadi dugárut szállított.

KELL EGY BÜNBÁK

Időközben az Admiráliság illetékesei – hogy eltereljék a figyelmet saját felelősségükről – bűnbakot kerestek. Végül úgy határoztak: Turner kapitány fejét dobják oda a

A tragédia utolsó perceiben a 231 méter hosszú LUSITANIA tatja magasan kiemelkedett a vízből.

A katasztrófa azonosítatlan áldozatainak tömegsírja

nagyközönségnek. Richard Webb sorhajókapitány, az Admirális kereskedelemügyi főosztályának vezetője és Oliver tengernagy is bizonyíthatóan tisztában volt azzal, hogy Turner szó szerint követte az utasításokat. Webb (aki az említett minőségében az Admirálisnak a LUSITANIAÉRT közvetlenül felelős tisztviselője volt) ennek ellenére a Lord Fishernek készített emlékeztetőben egészen odáig merészkedett, hogy a kapitányt német kémnek bélyegezte.

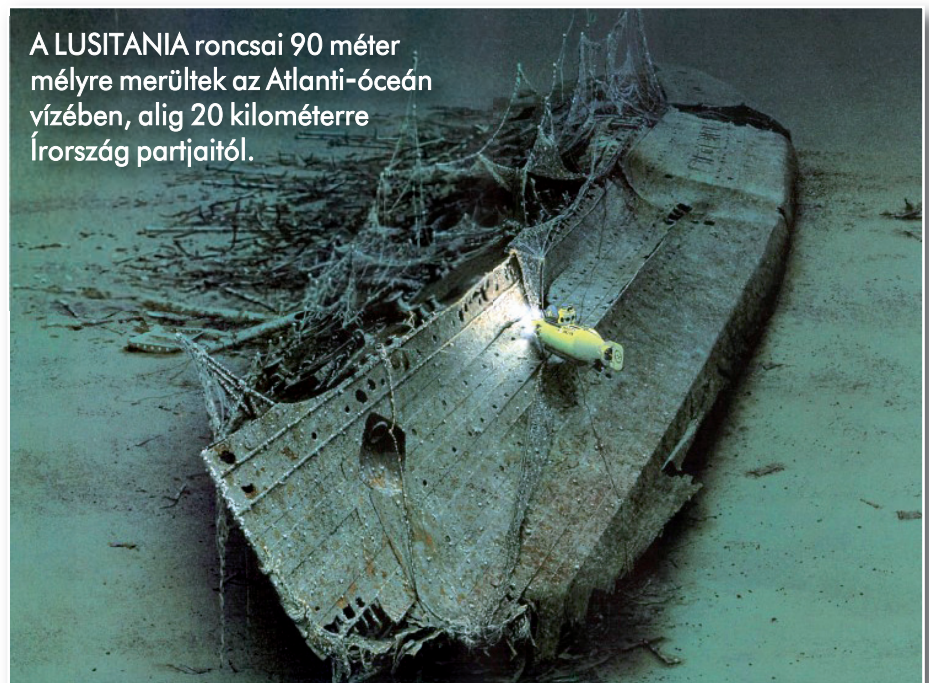
Fisher buzgón magáévá tette Webb elmeszüleményét, nem véletlenül. Megértette, hogy hibát követett el, amikor harmadrendűnek tekintette az ír partok védelmét, hiszen az U-20 elsősorban ennek a ténynek köszönhette sikerét. Félt attól is, hogy a LUSITANIA elvesztéséért a flottát fogják kárhozható, így a Webb által felkínált lehetőség kézenfekvő volt. Churchill is egyetértett Webb nézeteivel, valószínűleg azért, mert felismerte: a LUSITANIA védelmét elhanyagoló flotta mulasztása mennyire veszélyezteti politikai pályafutását. A sorhajókapitány előtt tehát szabadabbá vált az út; az Admirális

kérésére a Kereskedelemügyi Minisztérium vizsgálatot rendelt el az óceánjáró tragédiájának ügyében, melyet Lord Mersey, az Egyesült Királyság hajótörési ügyekben eljáró kormánybiztosa ve-

tett. Webb a tárgyalássorozat szempontjából fontos iratokkal együtt levelet küldött Lord Mersey-nek, az alábbi szöveggel: „Az Admirális utasítására tájékoztatom, hogy politikailag szükséges Turner kapitányt, a LUSITANIA parancsnokát látványos módon elmarasztalni a katasztrófaért.”

A számukra kedvező bírói döntés érdekében a Kereskedelemügyi Minisztérium Lord Mersey hatáskörének szabályozásával, illetve a tanúk kiválasztásával megpróbált elleplezni lényeges tényeket. Például sem a nyílt, sem a zárt tárgyalásokon nem szerepelt olyan esküvel megerősített tanúvallomás, amely a rakomány valódi jellegére, összetételére vonatkozott volna.

Lord Mersey végül 1915. július 17-én készítette el jelentését. Ami Turnert illeti, úgy döntött, a lelkiismeretére hallgat, s

A LUSITANIA roncsai 90 méter mélyre merültek az Atlanti-óceán vízében, alig 20 kilométerre Írország partjaitól.

MI TÖRTÉNT A FŐSZEREPLŐKKEL?

Turner kapitány ismét tengerre szállt, s 1917-ben túlélte egy újabb torpedómadást; Ciprustól 30 mérföldre nyugatra a LINK nevű hajót „lőtték ki alóla”. A háború után a Cunard cég rangidős kapitányává léptették elő. Churchill 1921-ben közzétette a Világválság című könyvét, amelyben tévesen bár, de felelőssé tette Turnert a LUSITANIA katasztrófájáért. Miután nem bírta elviselni a liverpooli hajós körök nyílt bírálatát és ellenségeskedését, a kapitány visszavonult a devonshire-i Ververtonba, és méhészettel foglalkozott. A sajtó azonban a nyomára bukkant, így 18 hónapra Ausztráliába utazott. Végül – mivel nem tudott ellenállni Liverpool vonzerejének – visszatért a kikötővárosba, s ott élte le élete utolsó éveit; bérlakban halt meg 1933-ban. A LUSITANIÁT megtorpedozó Walter Schweiger viszont nem élte meg az első világháború végét; 1917. szeptember 17-én az U-88-assal együtt merült hullámsírba.

nem marasztalta el a kapitányt. „E katasztrófaért, amely annyi életet pusztított el kegyetlenül, a felelősség teljes mértékben azokra hárul, akik kitervelték, és akik végrehajtották ezt a büntetést” – fogalmazott jelentésben Lord Mersey. Két nappal azután, hogy meghozta ítéletét, hivatalos levelet írt Asquith miniszterelnöknek. Ebben lemondott a vizsgálatért járó tiszteletdíjáról, majd hozzátette: „Kérnem kell, hogy a jövőben mentsenek fel Ófelsége igazságszolgáltatásának gyakorlásától.” Gyermkeivel nyíltabban beszélt. „A LUSITANIA – mondta nekik – piszkos egy ügy volt.”

(Forrás: Colin Simpson: A Lusitania elszüllyesztése; Árkádia, 1986)

Farkas Bertalan is köszöntötte kollégánkat

Ismét magasba emelkedtek a kezek, ezúttal a tabi művelődési ház színháztermében, ahol Farkas Bertalan, az első magyar űrhajós a Radnay Gyula Középiskola és Kollégium diákjainak tartott előadást „Az űrkutatás múltja, jelene, jövője” címmel. A tábornok rendszerint a „van köztetek, aki űrhajós szeretne lenni?” kérdéssel zárja az előadást, amelyre többnyire sokan válaszolnak igennel. Most sem volt ez másként, a diákokat ezúttal is sikerült „megfertőzni” az űrhajózás iránti lelkesedéssel.

A hallgatóság számára azonban Farkas Bertalan előadása után is tartogatott még meglepetéseket a délután; a műsor Szentesiné Kiss Katalin igazgatóasszony bejelentésével ugyanis váratlan fordulatot vett. Az iskola vezetője színpadra szólította a „Radnay” egykori diákját, s egyben az előadást szervező Zrínyi Nonprofit Kft. rendezvénytámogató és dekorációs osztályának vezetőjét, Kiss Dezsőt. Kidedi meglepettségét alig palástolva, tétován lépett a színpadra, hogy fo-

gadja az igazgatóasszony és Farkas Bertalan köszöntését, amelyre kettős apropóból került sor. Farkas Bertalan részéről azért, mert kollégánk elhagyja a „Zrínyi” fedélzetét. Az igazgatóasszony részéről pedig azért, mert a „Radnay” egykori diákját üdvözölhette az iskola nevében.

És ezzel még mindig nem ért véget a meglepetések sora. A színpadon megjelent Dezső egykori osztályfőnöke, Szabó Bálint tanár úr, valamint régi iskola-, illetve sportársai, akik szintén üdvözölték őt az osztály és a röplabdacsapat nevében. Az évtizedek óta nem látott barátok apró relikviákkal is kedveskedtek kollégánknak, köztük az osztályfőnök által átadott „iskolalátogatási tanúsítvánnyal”, amelyben Dezső eddigi pályafutását idézte meg.

A „merényletet” szervező PR-osok ezúton mondanak köszönetet Kidedinek a közös munkáért, a sok közös emlékéért, bízva benne, hogy a munkában és a magánéletben is lesz még alkalmuk együttműködni, a baráti szálakat tovább erősíteni.

Kiss Dezső és Farkas Bertalan.

IN MEMORIAM

2015. március 23. és április 24. között elhunyt:

Major Mihály ny. ezredes (81), Mármarosi Mihály ny. ezredes (84), Balassa László ny. alezredes (85), Gáti Zsigmond ny. alezredes (74), Jurák János ny. alezredes (83), Márkus László ny. alezredes (85), Páskai István ny. alezredes (90), Alitisz Csaba Ottó ny. alezredes (68), dr. Bodor György ny. alezredes (70), Füzessy Sándor ny. alezredes (83), Orbán József ny. alezredes (83), Siklósi László ny. alezredes (77), Zajác Ervin ny. alezredes (81), Botos Sándor ny. alezredes (84), Banda Jenő ny. alezredes (84), dr. Krucsó József ny. alezredes (80), Legler János ny. alezredes (83), Kövér Gábor Lajos ny. őrnagy (84), Mecsekfalvy István ny. őrnagy (78), Császár István ny. őrnagy (85), Hernádi Ferenc János ny. őrnagy (84), Nagy Antal ny. őrnagy (87), Vargha Zoltán ny. őrnagy (83), Császár József ny. százados (79), Hatvani János ny. százados (66), Biró Ferenc ny. százados (76), Fehér László ny. százados (84), Nagy József ny. százados (74), Oláh László ny. százados (87), Orbán

János ny. főhadnagy (63), Kőhalmi János ny. főhadnagy (71), Kotricz István ny. hadnagy (78), Kovács László ny. főtörzsászlós (75), Barna László ny. törzsászlós (77), Krutilla Mihály ny. törzsászlós (81), Nagy Lajos ny. törzsászlós (80), Mihalik János ny. törzsászlós (74), Sárközi András ny. törzsászlós (63), Juhász Árpád ny. zászlós (64), Marázi Zoltán ny. zászlós (55), Nagy Miklósné ny. zászlós (58), Nótás Ferenc ny. zászlós (76), Zelenák István Tibor ny. zászlós (52), Andróczki Sándor ny. zászlós (63), Hellner József ny. zászlós (58), Krepsz Gábor ny. zászlós (67), Mihácz Gyula ny. főtörzsőrmester (56), Lak György János ny. főtörzsőrmester (65), Annabring Sándor ny. közalkalmazott (72), Homa Károly ny. közalkalmazott (86), Soós Mihály ny. közalkalmazott (73), Fejes István ny. közalkalmazott (78), Harsányi Ferenc ny. közalkalmazott (86), Réda Jánosné ny. közalkalmazott (75), Veress Rudolf ny. közalkalmazott (80), Horváth Ferenc ny. közalkalmazott (82), Jászberényi Jánosné ny. közalkalmazott (84), Tóth Sándorné ny. közalkalmazott (84), Zoványi Bertalanné ny. közalkalmazott (83).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

MEGNYITOTTUNK: shop.hmzrinyi.hu

REPÜLŐÁSZOK
1914–1918

Balla Tibor–Csikány Tamás–Gulyás Geza
Horváth Csaba–Kovács Vilmos
A magyar tüzérség
100 éve
1913–2013

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

Zrínyi Kiadó - HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B

Nyitva tartás:

hétfő - péntek 8.00 - 15.30

Győr Edina

Tel.: 06 1 459 5373; 06 30 578 1048

E-mail: gyoredina@armedia.hu,

Magyar Renáta

Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605

E-mail: magyarrenata@armedia.hu

HONVEDELEM.HU

A KATONAI HÍRPORTÁL

Látogasson el
hozzánk!

**FOTÓK, VIDEÓK,
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI HÍREK, SPORT,
INTERJÚK ÉS MÉG
RENGETEG ÉRDEKESSÉG!**

